РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 16-го жовтня 1917. Ч. 122. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, October 16, 1917. No. 122.

ТЕПЕРІШНИЙ СКЛАД ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО ГЕН. СЕКРЕТАРІЯТУ.

През. Вілсон проголосив день 24. жовтня яко день свободи.

Німецькі війска висіли на російськім острові Езель.

Вісти з України.

—o—

СКЛАД ТЕПЕРІШНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

„Далекая Окраина", поступовий дневник з Владивостока, подає в числі з 1. (14.) вересня новинку, що новий ґенеральний секретаріят вже остаточно утворено. Ся новинка звучить:

НОВА УКРАЇНСЬКА РАДА МІНІСТРІВ.

Ґенеральний секретаріят утворив ся в слідуючім складі:

Голова і секретар внутрішних справ — ДОРОШЕНКО, бувший комісар Галичини і Буковини;

Секретар праці — ВИННИЧЕНКО:

Секретар просьвіти — СТЕШЕНКО:

Секретар земельних справ — САВЧЕНКО-БІЛЬСЬКИЙ:

Секретар торговлі і промислу — ВЕСЕЛОВСЬКИЙ:

Ґенеральний писар — ЛОТОЦЬКИЙ.

Ґенеральний контрольор — РАФЕС:

Секретар національних справ — ЗАРУБІН; його товариші: від Поляків — МІЦКЕВИЧ, від Жидів — ЗІЛЬБЕРФАРБ, від Українців — ШУЛЬҐІН.

Місце секретаря фінансів полишено російським соціял-демократам; намічений на се місце голова київської міської ради ДРЕЛІНҐ.

Мала Рада приняла цілий сей спис і передала його телеґрафічно тимчасовому правительству до затвердженя.

ПЕРША ВІДОЗВА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ.

В 1-шім числі „Вістий з Української Центральної Ради у Києві" (з 19. марта б. р.) читаємо ось-таку відозву:

УКРАЇНЦІ!

Настав час, якого народи російської держави сподівали ся сотні літ!

Упав царський уряд і широко відкрили ся двері до громадської праці.

Час надій і творчої роботи!

Представники всіх українських груп, товариств і гуртків вибрали і призначили **Українську Центральну Раду у Києві,** щоб вона орудувала всіми справами нашими.

Українська Центральна Рада постановила:

1) Урядити сьогодня загальну українську маніфестацію.

2) Скликати на 6, 7 і 8 квітня (апріля) у Києві загально-український Конґрес для установленя постійних членів Української Центральної Ради.

3) Відкрити збір гроший на засноване Українського Національного Фонду.

4) Вести орґанізаційну роботу, щоби згуртувати всі наші реальні творчі сили і направити їх на доброцільну роботу на користь Рідного Краю.

Українці! Скільки де Вас є, орґанізуйте ся, виберіть одного чи двох Ваших представників від кождої орґанізації і хай вони їдуть у Київ на всеукраїнський зїзд, що відбувати-меть ся 6-го, 7-го і 8-го квітня.

...І оживе добра слава —
Слава України!

В тімсамім числі згаданої часописи находить ся ще й така відозва:

До Українців поза межами України.

Великий час настає! Відкрила ся широка можливість працювати на своїй землі на добро свого народу, на визволене України, на придбане їй широкої автономії. Сили робітників — сьвідомих, енерґічних, відданих свому ділу — потрібні тепер на провінції і особливо в нашім центрі — Києві: до роботи письменської, ґазетної, педаґоґічної, орґанізаційної, аґітаційної. Хто може, приїзджайте зараз. Хто не може зараз, пишіть з чим треба до Центральної Ради — за всякими відомостями про занятя, докладно сповіщаючи інформації про себе. — За Центральну Раду: **М. Грушевський,** голова; **В. Скрипник,** за писаря.

ВІДОЗВА „ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКИХ ПОСТУПОВЦІВ".

„Товариство Українських Поступовців (автономістів-федералістів)" видало заклик до українського громадянства (спершу в „Кіевской Мысли" і потім окремо). „Слушний час прийшов! Україна, віками пригнічена, зведена до етноґрафічної маси, обкрадена й позбавлена всього — навіть національного імени свого — рушає „в семї вольній новій" визволених народів до нового житя. Час не стоїть і не жде на відсталих. Рушаймо вперед бадьоро й сьміливо туди, де занялась вже зоря нашого національного визволеня і воскресеня". „Товариство Укр. Поступовців" закликає далі до підпираня нового ладу, орґанізації, складок на Національний Фонд Український, заснованя шкіл, просьвітних орґанізацій і преси та приготовань до Установчої Ради — і кінчить:

„Українці! Товариші!

„Велика історична хвилина вимагає й великого напруженя та жертв. Покажімо-ж, що ми достойно встріли сю хвилину, що ми сьвідомо беремо страшну відповідальність, яку на плечі наші вкладає історія... Доля України — в руках її синів, її народу. Рідний край усіх дітий своїх скликає до роботи; її на всіх нас вистарчить. „Сьміливо-ж, братя, до праці ставайте! Час наступив вже — ходім!" Памятаймо, що не бувають вдруге такі хвилі і що історія не прощає помилок, ваганя і недбальства".

(„Вісти з Української Центр. Ради", ч. 1.).

(Продовжене на стороні 3-тій.)

Президент Вілсон визначив день 24. жовтня яко день свободи.

ВАШИНҐТОН, 14. жовтня. — Президент Вілсон оголосив нині проклямацію, в якій назначив день 24. жовтня яко день свободи. Президент надієть ся, що в тім дни всі міста і села уладять велику демонстрацію в користь другої позички свободи.

Відозва президента звучить:

„Друга воєнна позичка дає народови Злучених Держав дальшу нагоду віддати свої средства до розпорядимости правительства, щоби підпомогти край у війні. Мобілізуеть ся і орґанізуєть ся оружну силу Злучених Держав, щоби завдати смертельний удар самовладі в обороні зневажених американських прав і в інтересі свободи.

„Міліярдів долярів треба, щоби зоружити, виживити і одягнути мужів, які йдуть на боєвий фронт, щоби бороти ся за наш край і дати поміч тим народам, з котрими разом боремо ся проти спільного ворога. ЗАПИСАТИ СЯ НА ПОЗИЧКУ СВОБОДИ, ЗНАЧИТЬ СПОВНИТИ ПАТРІОТИЧНИЙ ОБОВЯЗОК.

„Я, Вудров Вілсон, президент Злучених Держав в Америці, назначую отсе, щоби середу дня 24. жовтня відсьвяткувати яко день свободи. Прошу і раджу народови, щоби зійшов ся у своїх громадах і постановив дати державі всяку можливу фінансову поміч.

„Взиваю, щоби того дня пополудни відбули ся патріотичні збори в кождім місті і селі в цілій державі під проводом місцевих державних фінансових секретарів і комітетів позички свободи, які зістали зорґанізовані федеральними банками.

„Нарід послухав з великим пожертвованем поклику до першої позички свободи, складаючи поверх 50% більше ніж ждано. Зробіть так, щоби відповідь на другу позичку випала ще кориснійше, щоби вона викликала одушевлене серед тих, що стоять в огни на боєвім фронті. Нехай вислід буде так сильний і могучий, щоби його відгомін дав ся чути в цілім цісарстві нашого ворога, яко знак, до чого є спосібна Америка, щоби лише довести війну до побідного кінця.

„На стверджене сього постановленя кладу свій підпис під сю проклямацію і заряджую, щоби на нїй була витиснена печатка Злучених Держав.

Дістрікт Коломбія, 12. жовтня 1917 р., 142-го року независимости Злучених Держав в Америці.

ВУДРОВ ВІЛСОН.

РОБЕРТ ЛЕНСІНҐ
державний секретар.

В РОСІЇ

—o—

Німецькі війска висіли на острові Езель.

ПЕТРОҐРАД, 14. жовтня. — **Німецькі війска, які на острові Езель (в заливі Риґи) висіли під охороною до воєнних кораблів, заняли до суботи цілу північну і східну часть острова і дійшли до Аренсбурґа, віддаленого 12 верств від полудневого побережа.**

Як се доносить російський ґенеральний штаб, острови Серель і Сворб (на полудневий захід від острова Езель) находять ся ще в руках російських війск.

(Остров Езель лежить при вході до Риґського і Фінського заливу. Німці, маючи у своїм посіданю остров Езель, можуть легко розпочати напад на російські пристани, як Пернав і Ревель).

Петроґрад приймив вістку про новий наступ Німців спокійно.

ПЕТРОҐРАД, 14. жовтня. — **Населене Петроґраду приймило вістку про новий наступ Німців зовсім спокійно.**

Військові власти видали успокоюючу відозву, в якій говорить ся, що вправді загальна стратеґічна небезпека є грізна, але покищо нема небезпеки для Петроґраду.

Як се доносять з ґенерального штабу, німецька фльота, під охороною котрої висаджено війска, складала ся з 8 дреднотів, 12 кружляків, 40 торпедовців і 30 кораблів до ловленя мін.

—o—

Дві кляси жовнірів розпущено домів.

ПЕТРОҐРАД, 12. жовтня. — Міністерство війни видало зарядженя в цїли демобілізації тих війск, які для російської армії показують ся злишними.

Міністерство війни розпустило найперше дві кляси з років 1895 і 1896. (Сі кляси обіймають жовнірів, які находять ся у віці 43 і 44 років). Увільнених від військової служби жовнірів відставлено домів окремими поїздами. Комітети в ріжних місцевостях здовж шляху дають поміч вертаючим жовнірам.

Німецькі війска роблять знова заходи братаня з російськими жовнірами.

ПЕТРОҐРАД, 12. жовтня. — Австроугорські і німецькі війска роблять знова зусиля, щоби братати ся з російськими жовнірами на боєвім фронті. **Однак їх зусиля показали ся безуспішними, як се доносить урядовий звіт військової головної кватири.**

В армії панує спокій.

Загальне положене на фронті є спокійне, хоч захована деяких війск і відділів козацьких супроти ґенерального штабу виглядає ще підозріле.

Справа мира викликує ще тепер відповідний настрій серед мас російських війск. В деяких полках ведеть ся сильна аґітація проти кари смерти. Але рівночасно жовнїри домагають ся, щоби поза боєвим фронтом переводжено кари як найострійше.

Випадки, щоби під теперішну пору жовнїри переводили ще дальше дебати над розказами своїх командантів, лучають ся дуже рідко. Також рідко лучаєть ся, щоби котрийсь з відділів відмовив послуху. За непослух військові власти ставлять перед воєнний суд.

Військова кватира подає до відома, що лихий вплив жандармерії і поліції дасть ся ще надальше запримітити. Дотепер однак ще не видано розпоряджень, щоби усунути з армії сі шкідливі елементи.

Часто лучають ся ще скарги на брак карности серед нових рекрутів. Вплив і значінє військових орґанізацій, які покликали до житя самі жовнїри, з кождим днем зростають. Жовнїри домагають ся науки читаня і писаня.

На румунськім фронті плян утвореня чисто соціялістичного кабінету не був принятий прихильно. Серед війск на сім фронті панує переконанє, що лише дїйсний коаліційний кабінет може принести користь державі.

Петроґрадська Рада взиває міністра Нікітина до уступленя.

ПЕТРОҐРАД, 12. жовтня. — **Центральний виділ петроґрадської ради роб. і салд. депутатів візвав міністра внутрішних справ, Нікітина, щоби виступив з коаліційного кабінету, бо рада вважає сей кабінет за незгідний з ідеями робітничих і салдатських орґанізацій.**

Скобелев візьме участь в париській конференції.

ПЕТРОҐРАД, 13. жовтня. — Бувший міністер праці, Скобелев, зістав іменований на місце Церетелія членом делеґації, яка має удати ся на конференцію в Парижи.

Скобелев поставить на конференції союзників домаганє в справі ревізії воєнних цілий.

Ґен. Алексієв іде також на конференцію до Парижа.

ПЕТРОҐРАД, 12. жовтня. — Ґен. Алексієв, бувший головний командант російських війск, візьме також участь яко член делеґації, яка під проводом Терещенка вже в найблизших днях має удати ся на нараду аліянтів в Парижи. Ґен. Алексієв має припоручене представити аліянтам дійсний стан Росії з огляду на її боєву силу.

Росія боїть ся, що Японія дасть поміч, жадаючи відшкодованя на кошт Росії.

ПЕТРОҐРАД, 12. жовтня. — Ґен. Алексієв заявив нині кореспондентови „Утра Росії" з нагоди свого приїзду до головної військової кватири, куди він прибув по близші інформації на нараду до Парижа, що він представить на конференції аліянтів дійсну силу Росії, її боєву силу і становище Росії супроти других аліянтів. „І коли би відтак мало показати ся, що внутрішне положенє Росії не вдоволить аліянтів, то ліпше було би, щоби мене зовсім не посилати на конференцію" — заявив дальше ґен. Алексієв. Він побоюєть ся, що на конференції переконають ся про цілковиту неміч Росії. **А тоді може зайти таке, що аліянти будуть готові просити о оружну поміч Японію, яка уділить її, але** за ціну, **заплачену коштом найслабшого** союзника, **то є Росії.**

Царя переведено до монастиря.

ПЕТРОҐРАД, 12. жовтня. — **Николая Романова, бувшого царя, і його родину переведено з Тобольска до монастиря, віддаленого 14 миль від міста.**

—o—

Кабінетова кріза в Німеччині.

АМСТЕРДАМ, 12. жовтня. — „Франкфуртер Цайтунґ" доносить, що **адмірал Капеле,** дотеперішний міністер **маринарки,** уступив з кабінету.

Взагалі німецькому кабінетови **грозить** велика кріза. Проти кабінету **виступили не** лише соціялісти, але також партія **клерикалів** і лібералів. Особливо острі **напади** зроблено проти канцлера, д-ра Міхаеліса, і його заступника, д-ра Гельферіха.

Їх становище є сильно захитане і вже в найблизшім часі треба надіяти ся великих змін в кабінеті.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	в Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висилаю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

З біжучої хвилі.

Австрія знова братаєть ся з Поляками на шкоду Українцям. Телеграма з Ціріху, 12. жовтня, доносить:

Одна віденська телеграма доносить, що австрійський премієр, др. Зайдлєр, заявив польському лідерови Дашинському, що правительство є готове сповнити бажанє Поляків щодо Галичини, а головно щодо приверненя там цивільних властий. Се відношенє до Поляків дасть премієрови більшість в парляменті при голосованю над буджетом.

Холмщина хоче злуки з Україною, зі своєю матерню. На доказ нашим вічним ворогам Полякам наводимо отсей лист, висланий до Української Центральної Ради в Києві, а поміщений в її урядових „Вістях" (ч. 10):

Стало видно по всій **Холмщині**, куди з нас кождий мусить простувати. Повіяло теплом: сонечко свободи веселенько сьвітить. Всі люди тішать ся: будуть рости свобідно, свої природні дари розвивати. Весна для людий настала. Як пташки весною рідні люди перекликають. Свій до свого здалека вісти подає, всі обдумують, як творити нове найкрасше житє на груди рідної землі, котра їх породила, викормила і особливе обличе придала.

Такі думки від ласкавого сонця свободи і в серцях холмських Українців вродили ся. І як всі народности, складають вони свої радости на груди рідної матери землі. Здалека вони її витають. **Рідна мамо Холмщино, ми своїх звязків з тобою не загубили. Ті соки, котрими ти нас кормила, нас з тобою зєднали. Ні ти без нас, ні ми без тебе! Ти і ми — є одно!** Сонце свободи, ласкає нас — ласкає і тебе..А ласка його для тебе та, що воно дітям твоїм дає право:

1) Порядкувати своїми ділами так, як їм найкрасше.

2) На установчих зборах мати свого представника, котрий голосно промовить за тебе, що **ти жиєш духом України, що ти галузь українська. Він скаже там, що як би хотів хто тебе відривати від України, від того соку, котрим ти жиєш, від душі України, то се буде для тебе смертна кара.** Але діти твої чують, що в свободі смертної кари нема; вона відмінена, а тому **ти будеш живою галузию України во віки.** Такою думкою жиють твої діти зі села Масломені, грубешівського повіту, громади Міняні.

Підписало 300 осіб, 3. червня 1917 року.

Голова зборів — **Микола Сивак,** Секретар — **Андрій Бойчук,** Члени — **Григорій Писарчук, Ева Ющук, Х. Сивак, Н. Новосад.**

На сесії Української Центральної Ради (14. червня до 3. липня) представник Уманьщини, **Ільченко**, заявив:

Після того, як Українці почали творити свою національну революцію, відношенє до них з боку Москалів значно погіршало. Почали закидати їм шовінізм. Ворожнеча зростала. Помиритись трудно було. Коли зорганізував ся 5-тий український полк, ворожнеча дійшла до найвисшої точки. Рада робітничих і жовнірських делеґатів видала відозву, де називала наш рух буржуазним і т. п. Тесаме робили російські соціял-революціонери, кажучи, що Українці ховали ся за спинами других, коли ті робили революцію.

Дальше рада робітничих і жовнірських делеґатів почала розсилати по селах аґітаторів, котрі псували скрізь нашу роботу. Правда, сим аґітаторам не скрізь добре поводило ся і деколи їх навіть арештували. Часто вони ловились на брехни і на неморальних вчинках. Після виданя універзалу відношене до нас різко змінило ся. Ще день передтим заходив до мене представник ради роб. і жовнірських делеґатів, щоби порозуміти ся.

Після відчитаня універзалу на вірність Українській Центральній Раді присягнули: полк, нарід і духовенство, котре якраз тоді в Умані відбувало свій зїзд.

Інформації для Вп. Делеґатів і Делеґаток.

Отсим подаєть ся до відома Делеґатів і Делеґаток, які їдуть на конвенцію Українського Народного Союза, що на зелізничій стациї в Гарісбурґ, Па., будуть чекати на них члени Інформаційної Комісії, до котрих Вп. Делеґати і Делеґатки повинні звертати ся по інформації.

В понеділок (22. жовтня 1917) о год. 8-мій рано відправить ся торжественна Служба Божа, а відтак панахида за померщих членів У. Н. Союза в кат. катедрі під ч. 208 W. State St. (напроти капітолу).

Точно о год. 1-шій почнеть ся Конвенція в Harrisburg Board of Trade Hall, 112—114 Market St., Harrisburg, Pa.

Понизше подаєть ся Вп. Делеґатам і Делеґаткам інформації про готелі в Гарісбурґ, Па.

HOTEL VICTOR (24 rooms), $1.00 and up.
THE CRYSTAL HOTEL, room 75 c. and double $1.50.
ST. JAMES HOTEL, two in room $1.50; three in room 75 c. each.
HOTEL DAUPHIN, two in foom $1.50.
HOTEL ROYAL, 75 c. and $1.00.
HOTEL CARLTON, for two $1.50 and $2.00.
ALVA HOTEL, for two $1.50.
HOME OF COMFORT AND CONVENINCE, $1.00 and for two $1.50.
HOFFMAN HOUSE, 75 c.

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ.

(Опінія премієра українського кабінету, В. Винниченка).

Кореспондент петроґрадської ґазети „Новая Жизнь" мав нагоду розмовляти з премієром українського кабінету, Володимиром Винниченком, який пояснив московському журналістови ряд питань щодо нинішного положеня української справи. І в ч. 91-шім „Новой Жизни" (з 16. серпня) читаємо подрібні поясненя Винниченка щодо української справи:

Тимчасове правительство і український секретаріят.

Юридична (правнича) комісія, основана російським тимчасовим правительством для українських справ — говорив Винниченко — виготовила конституцію Української Центральної Ради і ґенерального секретаріяту, котра йде в розріз із конституцією Української Центральної Ради. І ми приїхали до Петроґраду для оборони нашої конституції. Ріжниці між статутом У. Ц. Ради і проєктом юридичної комісії лежать головно в двох питанях: територія, котру уважаєть ся українською, і компетенції орґанів самоуправи.

Щодо першого питаня, то тимчасове правительство держало ся з початку засади, що У. Ц. Раді можна віддати лише ті ґубернії, котрі на се згодять ся. Але відтак сей проєкт задля значних практичних невигод зійшов на ніщо, і тимчасове правительство почало настоювати, щоби в склад України входили слідуючі 5 ґубернїй: київська, волинська, полтавська, подільська і чернигівська. Секретаріят однак не може на се згодити ся, уважаючи, що в склад України повинні війти також ґубернії: харківська, херсонська і катеринославська. Сї всі ґубернії творять один край і розчленяти сей край нема ніякої потреби.

Взаїмні національні відносини.

Відношенє між ріжними національностями України — пише „Новая Жизнь" — після слів Винниченка не спонукують бажати нічого ліпшого. В склад У. Ц. Ради входять представники жидівської, польської і инших національностий, і спільна праця йде цілком гладко. Національні меньшости на Україні будуть покористувати ся повним забезпеченєм своїх національних прав національно-культурною автономією.

Аґрарне питанє.

Уреґульованє аґрарного (земельного) питаня на Україні — каже Винниченко — є дуже трудне. Україна доси не знає спільного посїданя землї і тому кличі про усуспільненє землї стрінуть на Україні опір. Розумієть ся, що в принципіяльнім рішеню аґрарної справи Україна буде цілком опирати ся на рішеню установчих зборів, але всі практичні подробиці й окремости всеодержавного рішеня аґрарної справи має рішати український сойм у звязи з місцевими услівями. З точки погляду місцевих условин можна перевести лиш муніципалізацію землї, признаючи істнованє наємного труду, аренди і т. п. Загально говорячи, капіталістичних форм земельної посїлости на Україні не можна знести.

Склад секретаріяту.

Не меньше важну ріжницю находимо в питаню про компетенцію і склад секретаріяту. Після постанови У. Ц. Ради секретаріят має бути зложений із 14 осіб, в тім числї із секретарів: війни, почт, телеґафів і судівництва. Правительство однак не годить ся на істнованє сих чотирох секретаріятів.

У. Ц. Рада уважає однак конечним обстоювати свій проєкт, вказуючи, що функції спірних секретарів зведуть ся до контрольно-відвічальних орґанів центральної власти, о скільки їх діяльність відносить ся до України. Зокрема, після проєкту У. Ц. Ради, секретаріят війни не буде сповняти функції приказуючого характеру; в його діяльність війде лиш орґанізація українських військових частий (відділів).

Настрій на Україні.

На питанє про загально політичне положенє на Україні Винниченко заявив, що населенє України є тепер таксамо революційне, як було передтим. Україна все буде служити фундаментом соціял-демократії.

Як виглядає господарка у Федерації.

Перед місяцем, в днях 15. і 16. вересня 1917 р., відбув ся в місті Ню Йорку „зїзд", скликаний теперішними босами Федерації, пп. Січинським і Цеглинським.

Коли ми доси про згаданий зїзд нічого не згадували, то причиною було те, що ми чекали на урядовий протокол Федерації. Протокол з федераційних нарад появив ся на сторінках федераційного органу „Народ" і містить ся в трох його числах. Ані „Народна Воля", ані „Гайдамаки", ані „Робітник", — хоч се органи центральних орґанізацій, які нібито належать до Федерації, — звіту з так „важних" дводневних нарад Федерації не помістили. Не входимо у близшу причину сього. Всі три згадані часописи були на зїзді заступлені через своїх відпоручників, тому й можливе, що їм соромно було містити протокол, який не подає дійсної правди, але служить лише на те, щоби дальше туманити нарід, щоби дальше використовувати його несьвідомість, щоби дальше тягнути з нього тяжко запрацьований гріш.

Але лише до часу збанок воду носить. Федераційний збанок, яким ще донедавна доношено наживу для самозванчих проводирів, починає вже розлїтати ся. Ще трохи, а лишать ся самі черепки. Надто часто його вживано, а до того ще й не шановано. Нарід на власні очи бачить тепер, що його туманено, що масненькими і брехливими словами витягано від нього нераз послїдний цент. Все те робило ся під охороною патріотичних кличів і все те пропадало в ненаситних горлах мнимих провідників. З вдячности за те вони відплатили ся народови, викликуючи серед нього ворожнечу і роздори, ненависть і незгоду. Самозванчі провідники дуже добре зрозуміли своє положенє. Вони дуже добре се спізнали, що лише в каламутній воді дасть ся їм ловити рибу. Тому й дальше хотіли би її каламутити. На се якраз вказує скликанє останного федераційного зїзду в Ню Йорку і перебіг дводневних нарад.

Заки приступимо до близшого обговореня самого перебігу нарад, треба поставити передвсїм питанє, в якій цїли був скликаний отсей зїзд.

Як се видно зі самої відозви п. Січинського в справі скликаня зїзду, як також з протоколу нарад, спеціяльно зредаґованого для дальшого туманеня народу, то в них в дійсности більше говорить ся про „Свободу", урядників „Укр. Нар. Союза" і про „Українську Раду", ніж про саму Федерацію, про її стан членів, про стан і господарку фондів, про „працю" Федерації для добра народу і т. д. Мимоволї маєть ся враженє, що коли би не „Свобода", не урядники „Укр. Нар. Союза" і не „Українська Рада", то проводирі Федерації не мали би властиво причини на уладжуванє сеї цілої комедії, яка однак прибрала досить сумний вислід.

Вже те саме вказує, що панам від Федерації не розходило ся тут властиво о справи самої Федерації — вони дуже добре знають, що її вже ніхто не поможе. Тим панам залежало головно на тім, аби використати зїзд в першій мірі для обчерненя урядників У. Н. Союза, аби в сей спосіб представити їх в як найтемнійшим сьвітлі на недалекій конвенції У. Н. Союза. Другою головною причиною скликаня зїзду федераційників було обчислити свої сили, чи не можна би яким способом влізти на конвенцію У. Н. Союза і загорнути сю орґанізацію у свої руки, бо в противнім случаю прийдеть ся оголосити цілковите банкротство Федерації. Здобутє У. Н. Союза федераційниками — се після їх переконаня одинока дошка ратунку. На ріжних тайних нарадах, які були для них далеко важнійші ніж наради офіціяльні, уложено цілий плян боєвої кампанії, яку маєть ся перевести на конвенції, очевидно в порозуміню з тими делеґатами У. Н. Союза, які ще й дотепер стоять по стороні Федерації. В сій справі проводирі банкротуючої Федерації ведуть аґітацію дальше, не перебираючи в жадних средствах. До сеї роботи станула їм до помочи їх вірна союзниця „Народна Воля" (все вірна, коли розходить ся о загарбанє У. Н. Союза), відграючи підлу ролю донощика перед американськими властями на редакцію „Свободи" і уряд Укр. Нар. Союза.

Як ми се вже попередно згадували, шумно скликаний зїзд виказав ясно, що цілковите банкротство Федерації є неминуче, і лише чудо може її виратувати від загибели. Дві головні річи, які звалили Федерацію з ніг, се: **брак гроша і брак попертя серед загалу.**

Заки зробимо точнійший звіт з грошевої господарки у Федерації, хочемо пригадати, що в нашій часописи ми часто підносили справу марнованя народного гроша. Наші читачі мали нераз нагоду читати за змарнованє Федерацією 3.000 долярів ще в першім році істнованя Федерації. Але все те було нічим в порівнаню з господаркою фінансовою у Федерації за час послідного року, то є за час, коли фінансовими справами заряджували виключно пп. Цеглинський, Січинський і Луців.

В якім стані находить ся фінансова господарка у Федерації, про се сьвідчить найліпше фінансовий звіт самого касієра, п. Луціва, на зїзді. Коли на нього, яко касієра екзекутивного комітету, прийшла черга здати рахунок, п. Луців заявив, що фінансового звіту не зробив і не знає, як він докладно представляєть ся, хиба може подати дещо в приближеню. Але присутні делеґати конче хотіли довідати ся про стан каси не в приближеню, але як він дійсно представляєть ся. Не було иншої ради. Вибрано окрему контрольну комісію, в склад котрої війшли пп. Саламандра, Цимбалїстий і Дусанович. Задачею комісії було не лише сконтролювати касієра, але також зладити за нього точний звіт з приходів і розходів.

По довгім і мозольнім глядаю по книгах і квітах п. Саламандра здав меньше-більше ось-такий звіт:

Федерація мала приходу около $9.000, а розходу около $8.000.

З „Українського Дня" вплинуло $33.338.07, а розходу було $5.576.56. В банку остало ся з „Укр. Дня" $27.761.56.

Делеґати, почувши таке справозданє, заметушили ся, бо хотіли знати, **на що видано аж понад $13.500 ($8.000+$5.576.56). Однак шконтруюча комісія не була всилї дати на те жадного поясненя.** Тоді стали пояснювати пп. Січинський і Цеглинський, доказуючи, що то властиво не було такої суми розходів, але то тому таке вийшло, бо одні гроші з „Українського Дня" ішли впрост до банку, а инші брано знова до каси Федерації. Однак і таким поясненем делеґати не вдоволили ся і зажадали відчитаня подрібних розходів. Шконтруюча комісія хотіла вже відчитувати подрібно розходи, але пп. Січинський і Цеглинський ще раз стали справу пояснювати, на чім дискусію покінчено. Шконтруюча комісія не здавала вже більше жадного звіту з фінансів Федерації, лише замісць гроший стала числити вирізки з анґлійських ґазет, в яких була згадка про „Український День".

В сей спосіб отже ні делеґати ні члени Федерації (коли такі ще істнують) не довідали ся нічого про дійсний стан фондів Федерації та про розходи, які зроблено будьто з каси Федерації будьто на видатки „Укр. Дня". Цілий місяць минає від часу зїзду Федерації, а докладного звіту ані з „Українського Дня" ані з каси Федерації доси нема.

Натомісць в урядовім протоколі з федераційних нарад читаємо, що **„шконтруюча комісія найшла в порядку ресіти на всі видатки Укр. Дня, що розводить ся дискусія над звітом шконтруючої комісії, забирають голос: Процик, Корнат, Василенко та що звіт шконтруючої комісії одноголосно принято".**

Ані в звіті шконтруючої комісії ані в урядовім протоколі нема дальше найменьшої згадки про фінанси видавництва часописи „Народ". Длячого перед загалом затаєно фінансовий стан „Народа"? **Чому загал не має знати, що до часу зїзду видано лише 9 чисел „Народа", що зроблено на те поверх $700 довгу та що на покритє сього недобору треба було позичати гроший в иншім фонді? Чому загал не має знати, що „Народ" помимо того, що його редаґує сам герой Січинський, має всього 300 передплатників і не має за що виходити? Чому загал не має знати, що гроші в сумі $500, які свого часу були зібрані в Дітройт на вдови і сироти в старім краю, а які старанями п. Цеглинського Федерація позичила була на закупно „ексченджа", що сї гроші переписано на фонд видаваня „Народа"? Чи Федерація вдовам і сиротам замісць гроший думає посилати „Народ"?**

(Дальше буде).

Кооперативний зїзд у Києві.

Нема ні місця ні часу сказати все потрібне про сей зїзд. Він був цілком український: українська мова лунала в промовах усіх бесідників (з виїмком двох-трох душ), українські прапори і портрети Шевченка, Франка, Грінченка прикрашували розкішну авдиторію Педаґоґічного Музея, де відбув ся зїзд, діловодство вело ся виключно українською мовою.

Український Кооперативний Зїзд у Києві 14—15. марта 1917 року постановив:

1. Всіми силами підтримувати нове правительство і вжити всїх заходів до зміцненя нового порядку, забезпеченя громадського ладу і спокою на селї.

2. Визнаючи, що розгром нашої армії і побіда Німців поведе передвсїм до руїни і спустошеня нашого краю, яко найближшого до фронту, і зведе на нівець для всеї держави здобутки народної волї — зїзд вважає сьвятим обовязком всїх громадян вжити всїх заходів до того, щоб забезпечити армію хлїбом і всїм необхідним.

3. Кооперативний зїзд, вважаючи, що тільки воля народна може бути законом, признає необхідним, щоби власти — від низу до верху — вибирали ся самим народом. Через се зїзд уважає, що тільки демократична федеративна република в Росії, з національно-територіяльною автономією України, з забезпеченем прав національних меньшостий, забезпечить права нашому народови.

4. Щодо орґанізації нової народної власти по місцевостях зїзд постановив:

а) Негайно скликати в кождім селї народні зібраня з усїх людий, що живуть на селї і в його околицях, і обібрати сільські комітети, до рук яких повинна перейти вся влада на селї.

б) В кождій волости засновуєть ся волосна рада з представників сільських комітетів. До волосної ради переходить вся влада в волости.

в) З заведенем сільських комітетів і волосних рад — всі справи, якими завідували до того часу урядники, старости і старшини, переходять до рук волосних рад і сільських комітетів.

г) В кождім повіті закладаєть ся повітова Рада (Совіт) з представників від волосних комітетів і городських (міських) комітетів, пропорціонально до числа населеня. Город Київ виділяєть ся в окрему одиницю. Повітова Рада управляє повітом.

ґ) Волосні і повітові Ради вибирають комітети, які мають виконувати постанови рад.

д) Повітові Ради вибирають повітових комісарів, про що і доводять до відома губернської Ради. Обовязки комітету встановляє повітова Рада.

е) Члени повітових Рад входять гласними (виборними радними) в Повітові Земські Зібраня, після чого відбувають ся нові вибори Земської Управи.

5. Теперішна поліція (стражники, урядники, пристави, справники й инші) касуєть ся і заміняєть ся народною міліцією, якою порядкують сільські, волосні і повітові комітети. Поліцейські призивного возрасту (здібні до військової служби) відправляють ся до военних начальників.

6. Мирові посередники і земські начальники негайно скасовують ся.

7. Вважаючи, що орґанізація нової влади може бути проведена тільки зорґанізованим селянством, зїзд закликає кооператорів допомогати населеню в орґанізації нової власти.

8. Українська мова повинна бути введена негайно в школї, у суді, у всїх громадських і урядових інституціях.

9. Зїзд закликає сьвящеників від нині говорити проповіди українською мовою.

Київський кооперативний зїзд звертаєть ся до відповідних орґанів нинїшного правлїня з домаганем, щоб **усім висланим і вивезеним з Галичини людям, між котрими є стільки заслужених дїячів на полї просьвіти і кооперації, дано було право і змогу зараз же виїхати за границю, або вибрати собі місце побуту.**

Почесний Голова зїзду:
Професор Грушевський.
Голова: **Барановський.**
Секретар: **П. Христюк.**

Після постанови Центральної Ради ся резолюція кооперативного зїзду передаєть ся в „Исполнительный Комитет".

(„Вісти з Української Центр. Ради", ч. 1.).

ПАМЯТИ ЖЕРТВИ СУСІДСТВА.

...„Школи віддано під власть польських інспекторів, які... з учительками так обходять ся, що одна з них наслідком того кинула ся під колеса поїзду".

(„Діло", ч. 132).

Учителька Пеленська.

Вчила в українській школї в Ковлї. Наслїдком переслїдуваня українського шкільництва на Волині відібрала собі житє.

Під осуд Українців в Америці і Україні.

Вже цілих, повних та терпеливих десять літ я стежу за політикою і житєм наших галицьких Українців в Америці.

Коли я прибув до Злучених Держав (1907 р.), тоді тут була лиш одна запомогова організація, теперішний Український Народний Союз з часописию „Свобода". Я прямо з Києва прибув до редакції згаданої часописи і д. Цурковський, що тоді був редактором сеї часописи, приняв мене по братньому.

За сих десять літ я був свідком народженя ще цілого тузина союзів та союзиків. Був свідком всіляких добрих і недобрих проявів в житю наших Українців; був свідком і співчасником їх долі і недолі...

Дехто вже умер, дехто відїхав до старого краю, а ще много жиє тут і моїх добрих знакомих Українців.

Досить було тут між Українцями заколотів та незгоди, а ще більше сварні з тими нашими братами, які пішли на службу бувшому цареви, а яких прозвано кацапами та „москвофілами". Але цар пійшов на Сибір, а з ним і царефільство згинуло, щоби більше вже і не повернутись...

На місце галицьких кацапів упало на голову Українцям друге нещастє... все, щоб нарід не мав відпочинку...

Через якийсь час панував сякий-такий спокій межи нашим народом, аж доки не повернув межи нарід, з фарм у Вірджінії, бувший піп Іван Ардан. Зіставши ся без „занятя", о. І. Ардан взяв собі за ціль побудувати для себе свій власний „союз" і, осівши в Скрентоні, стейт Пенсильвенія, побудував сей новий союз, який з охрестив „Руський Народний Союз" та перебрав у свої руки газету „Народну Волю".

Від того часу й розпочала ся конкуренційна боротьба межи Ардановим „союзом" а Українським Народним Союзом. Розпочали ся всілякі напади, інтриги і ненависть межи народом: то будував ся новий „союз"...

Саме в „центрі" сеї „будови" приїхав до Америки М. Січинський, прозваний народом „героєм". Прибув він сюди нелегальним і вдав ся просто до о. Ардана. Але о. Ардан переконав ся, що він в Америці, окрім кирнії, не годен зробити нічого, отже відіслав Січинського до Українського Народного Союза. Кому треба завдячити, що „героя" зроблено легальною, політичною й вільною людиною в Злучених Державах, — се ми всі дуже добре знаємо...

По якимсь часї розпочала ся ще одна „будова" — Федерації Українців в Америці. М. Січинський зі своїм приятелем о. Арданом завізвали до співучасти урядників Укр. Нар. Союза; закликали всіляку тутешну українську інтелігенцію і... склікано „всеукраїнський" сойм.

Небавом по „народинах" сеї Федерації прибув сюди і М. Цеглинський зі Швайцарії, якого прозвано чомусь „швайцарським делегатом" та закинено всілякі негарні стосунки з австрійським урядом, то знов з царським, російським. Правда се, чи неправда — не знаю; будучність покаже.

Я придивляв ся сему і відтак в канадійській часописи „Ранок" згори зазначив, що „з сего пива квасу не буде" та завважував М. Січинському, що з українськими панами він нічого не збуде, а лише встиду наберіть ся. Я тоді вважав М. Січинського за людину дорослу, але тепер дуже жалую, що подавав йому подібні уваги. Та бож таки, на жаль, стало ся так, як я пророкував; навіть більше того... Ся „Федерація" тепер є дійсним гробом нашого народного розвою.

В короткім часї по сойми та заложеню Федерації Укр. Нар. Союз відколов ся від сеї „спілки".

М. Січинський подав, яко причину сего виступленя, „ексченґ" або „бюро пересиланя гроший", яке мали на своє імя пп. Ядловський і Савка. Се все байка, бо хибаж нещасне „бюро" могло стати висше народних інтересів, аби за него аж жерти ся?!

Після моїх здорових поглядів і певних дослідів, то відлом Укр. Нар. Союза від сеї ганебної Федерації став ся ізза тої-жданої „політики" і боротьби межи сим „союзом" та „союзом" о. Ардана, бо, як ми пізнійше побачили, М. Січинського та М. Цеглинського — сих матадорів-гавкунів по чисельних вічах — о. Ардан удекорував чином „почесних" членів свого „союза", а се було притягаючою картою до Арданового „союза", позаяк М. Січинський є „герой". З другого боку, се була експльоатація і самого „героя" о. Арданом.

Виступленє Укр. Нар. Союза з тої нещасної Федерації було цілком природне.

І що-ж ви думаєте: чи сей У. Н. Союз було зіставлено в спокою? — Ні, боеве ядро „почесних" о. Ардана розпочало боротьбу з сим Союзом та часописию „Свобода", як то кажуть, на всю губу!

Воювали „почесні" всім, чим лише могли. Счинив ся страшенний заколот; брат пійшов проти брата... Пущено в рух всілякі безвстидні клевети проти тих, що не є з „почесними"... Отруя незгоди розносить ся сими „почесними" по всіх закутинах, де лише жиють Українці... Подібного підлацтва, подібного збиткованя над невинним народом я ще не видів і не чув в цілім своїм житю, які виправляють сї „почесні". Се воплючий злочин над народом з боку „почесних", що, користають з несвідомости народу... Се „інтелігентна" безличність...

Вичерпавши всю свою брудну зброю, „почесні" з о. Арданом хопились нового оружа: вони тепер регулярно займають ся політичним доносами в своїх газетах „Народній Волі" і „Народі" на часопись „Свобода" та з нею злучених людий.

Я не беру ся боронити „Свободян", ані їх політики, як минулої, так і теперішної. Се до мене не належить. Нарід, історія — се їх компетентні і найліпші судії.

Але я не можу довше терпіти тої брутальности з боку „почесних" та цілої скрентонської банди донощиків, що воюють проти своїх противників (?) такими темним аргументами, як винахожене за кілька літ взад новинок та статий, що були прихильні Австрії, позаяк я добре знаю сї сьвято переконаний, що вони се роблять для спровокованя Укр. Нар. Союза і часописи „Свобода" перед Злученими Державами, з нагоди военного часу.

Федерація мала бути безпартійною організацією та не робити на шкоду иншим українським організаціям, але то лише на папери, а в дійсности то в органі сеї нещасної Федерації, газеті „Народ", безнастанно силлєть ся доноси. Загляньте до 11 і 12. ч. сеї брудної газетки, а переконаєтесь про ту підлу роботу „почесних"...

„Почесні" зі своїм ватажком о. Ваньом одягнули ся в тогу Пінкертона! „Почесні" вбрали ся в ходаки шпіцлів...

Знаю, всі знають, — се не тайна — що як о. Ардан, так і М. Січинський з М. Цеглинським ще майже вчора були австрійськими патріотами! Ціла галицька Україна в Злучених Державах майже аж до часів російської революції була про-австрійською. І тут я не виджу нічого ненатурального, позаяк і я сам, Українець з Росії, до революції не міг мати симпатій до царської Росії, хоч також не мав і до Австрії, бо там не жив...

Сам М. Січинський був про-Австрійцем, коли він в 1916 році на гали в Гамтрамк, стейт Мішіґен, назвавши мене публично російським чорносотенцем, висловив ся за австрійською Україною, окремою від дійсної України в Росії. Просив би я його се заперечити, але чесно — не „почесно"...

Всі галицькі Українці в Злучених Державах, „почесні" і не „почесні", в часі війни аж до російської революції були ширими про-Австрійцями — сего ніхто не заперечить!

Звідкіляж тут мусілоб мати місце таке огидне підлацтво доносів одних на других?!

Тепер я є свідком, що як „Свобода" так і „Народна Воля" і всі решта українських газет в Злучених Державах стоять міцно по стороні союзних держав та проти Австрії з її союзниками.

Поклавши руку на серце і з чистим сумлінєм, яко вірний син українського народу, я заявляю:

1. Весь заколот, який вже від пару літ панує межи нашим народом у Злучених Державах, походить зі Скрентону від кліки о. Ардана і його спільників, „почесних" членів його союза — М. Січинського, М. Цеглинського, з їх прихильниками: „зелізними" та „деревляними" правниками...

2. Від часу, коли часопись „Свобода" як і „Народна Воля" та инші — стала по стороні вільної Росії, сьвітового демократизму і гуманности, я сю газету читаю з великим задоволенєм і ніякого про-австрійства в ній не виджу.

3. З приводу повисших заяв я признаю, що межи всіми українськими часописями в Злучених Державах часопись „Свобода" є найпорядніщою часописию, якою ми Українці повинні гордитись.

4. Звертаю ся до українського загалу в Америці і на Україні осудити підлу роботу „почесних" донощиків, гробокопателів українського народу на чужині.

5. Редакції „Свободи", як і всему урядови У. Н. Союза маю сьмілість в імени своїх однодумців висловити щиру подяку, що тепер так міцно стоять на сторожі українських національних інтересів та поборюють рідних ренегатів, деморалізаторів-„інтерналіоналістів".

Честь, кому честь, а зрадникам-донощикам ганьба і встид!

Максим Хаврюк (Грицько Чалий).

ПРИМІТКА: Я походжу з України, Київщина, пов. Канів, де находить ся могила Батька Тараса. Я з фаху народний учитель.

Знаю, що за повисшу статю на мене кинуть болотом „почесні" та їх наганачі, але я їм наперед прощаю: не знають бо, що творять... — М. Х.

Прошу взяти під розвагу!

(Надіслана стаття).

Часто приходить ся мені читати під теперішну хвилю всякі конвенційні проекти, в яких бачить ся недоконче живчий дух для нашої найповажнійшої української організації, У. Н. Союза.

Головна причина сеї так сказатиб душної атмосфери — се славна Федерація і о. Ваньо, що то колись продав був за зневищо своє провідне становище між поселенцями Злучених Держав, а навіть Канади, а тепер знова, коли бачить занепад скрентонського гнізда, звертає ся туди, де повна миска і ложка. Відома річ, що коли шляхлір повний, так і не тяжко, щоб туди і щур не почали добувати ся. Таке і з нашою організацією. Федераційники бачать, що У. Н. Союз як в членах так і в грошах стоїть на першім місци між иншими українськими організаціями в Злучених Державах, і те не дає їм спокійного сну. Вони вже безмада від року порозпускали по всіх закутинах своїх гончів псів, аби зробити відділи У. Н. Союза проти теперішного уряду і їх господарки, а тим самим зробити заколот на конвенції та в мутній воді добити ся жолоба і загорнути майно членів для своїх особисто-політичних цілий. Ось і ціла їх програма. Самі сотворити не годні нічого путнього, тож вхопили ся киринної тактики, щоб дістало ся їм вже готове, опихане добро.

І така робота розбишаків чужої праці і старання має носити марку патріотизму? Ні! Нарід вже знає дуже добре нездарність тих панків! Знає, що їм ходить лиш головно о наживу і вдоволене своєї особистої пустої амбіції.

Річ головна в-тім, аби Головний Уряд У. Н. Союза не дав ся збити з пантелику на теперішній конвенції, щоб зазначив виразно: хто і що таке Федерація і до чого вона веде, щоб вияснив небезпеку сеї клепетської язви та поставив справу так, що кождий делегат, який посьміє попирати чи то отверто чи скрито галапасників-федерацийників, є тимсамим ворогом нашої дорогої організації і майна членського, і яко такий не має права заступати інтереси У. Н. Союза. Відділи таких нельояльних супроти своєї організації делегатів не повинні їм виплатити ніяких діет. Най ідуть по заплату до Федерації!

Відділи У. Н. Союза повинні виплачати тільки таким делегатам, які справді стоять по стороні організації і боронять її інтересів та майна членського.

Сьвідомий.

Вісти з України.

(Продовжене зі сторони 1-шої).

„Батальони Спасеня України".

У звязи з рефератом генерального секретаря війни, Семена В. Петлюри, на імя генерального військового комітету наспіло письмо від головнокомандуючого з дозволом формувати чотирп „Батальони Спасеня України".

(„Черниговская Земская Газета", з 7. серпня).

Михайло В. Родзянко — ворог України.

„Черниговская Земская Газета" (ч. 56, з 7. серпня) доносить, що чернигівській городській думі предложено оснувати на культурно-просьвітні цїли фонд імени Михайла В. Родзянка, президента російської думи. Проект одноголосно відкинено, мотивуючи, що М. В. Родзянко є ворогом революційного руху, а також відносить ся ворожо до українського руху.

Курси українознавства у місті Борзні;

І. Сьвенціцький лектором.

Дня 24. липня у місті Борзні, чернигівської губернії, в будинку міської хлопячої гимназії відкрили ся курси української мови, історії, літератури, педагогіки і т. п. для учителів та учительок земських, міністерських, церковно-парохіяльних та инших шкіл у борзненськім повіті. Відкрите курсів витав вибраний недавно голова повітової борзненської управи, славно звісний борець за волю народу, Терапонт Петрович Саєнко. Лекції української мови викладає доцент львівського університету, Іларіон Сьвенціцький.

Привіт Українській Центральній Раді від білоруського зїзду.

Комітет (Мала Рада) Української Центральної Ради одержав слідуючий привіт від білоруського зїзду:

„Зїзд депутатів білоруських організацій і партій в Мінску горячо витає Українську Центральну Раду і бажає її корисної роботи для добра рідного краю і народу. Зїзд уважає, що Україна і її сестра Білорусь у великій родині славянських народів повинні йти одним шляхом для осповання щастя народу на основі автономії і федерації. Хай живе вільна Україна і украшає цвитучі вільні краї".

Привіт Українській Центральній Раді від полонених у Німеччині.

Від українських жовнірів, які живуть у полоні в Німеччині, в місті Франкфурті, надійшло до Української Центральної Ради привитанє. Рівночасно полонені надіслали на Національний Український Фонд 1.280 карбованців.

(„Черниговская Земская Газета", з 7. серпня).

Привитанє з Америки.

„Газета Гадяцького Земства" (ч. 77. з 13. серпня) пише:

Український Народний Союз і газета „Свобода" в Америці надіслали Центральній Раді таке привитанє:

„Довідавшись про визволенє українського народу, шлемо Вам почуте щастя, яке ми відчуваємо, що український нарід діждав ся нарешті волі.

„Висловлюємо всім Вам щиру подяку за Вашу невсипущу працю для здійснення українського національного ідеалу.

„Хай живе Перший Український Парлямент! Хай живе Перше Українське Правительство!"

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Відзначене Українця.

У висшій школї „Колорадо Стейт Агрікултюрал Каледж" (у Форт Колінс, Колорадо) істнує „Американське Національне Наукове Агрономічне Товариство Альфа Зета". До того товариства вибирають лише тих студентів, котрі осягнуть значні успіхи в своїх наукових студіях і докажуть здібність яко провідники в товариствах та подають надію на будуче на науковім поли.

В часописи згаданої висше Колеґії, „Ді Раки-Мовнтин Каліджієн" (з 22. марта 1917), читаємо, що до товариства „Альфа Зета" з цілої Колеґії вибрано у минувшім шкільнім роції лише двох студентів — між ними відомого нашій ширшій громаді **п. Олександра Неприцького-Ґрановського.**

Відзначений наш земляк, п. Неприцький-Ґрановський, так пише в листі до нашої редакції:

„Менї здаєть ся, що я є перший Українець, що здобув сей гонор в американських школах. І я гордий з того. А за мої успіхи я мушу дякувати також „Просьвітній Комісії" У. Н. Союза, котра дала менї зворотну стипендію на мої науки. Маю надію, що і сего року Головні Урядники і „Просьвітна Комісія", зглядно Сьвітла Конвенція У. Н. Союза, не відмовлять удїлити менї стипендії на сей мій послідний рік в школї".

Ми думаємо, що п. Неприцький-Ґрановський бажану ним стипендію дістане, а покищо складаємо йому на сім місци щирі ґратуляції з приводу його такого високого відзначеня. Желаємо також нашому шановному землякови, щоби він, працюючи тяжко (побіч шкільної науки) на своє удержане, покінчив свої студії з найлїпшими успіхами, а відтак щоби станув у пригоді свому рідному народови.

Часописи з України.

До нашої редакції наспіло ч. 56 „Черниговской Земской Газеты" (з 7. серпня 1917 р.), ч. 77 „Ґазети Гадяцького Земства" (з 13. серпня 1917 р.) і чч. 33 і 34 часописи „Наша Спілка" (з 10. і 12. серпня б. р.), видаваної в Ромнах на Полтавщинї.

„Черниговская Земская Газета" друкуєть ся в більшости московською, а в меньшости українською мовою. Редаґована в українськім дусї. Редактор — В. Ф. Адаменко.

„Ґазета Гадяцького Земства" друкуєть ся в більшости українською, а в меньшости московською мовою. Редакторка — Олена Пчілка (Ольга Косач); за редакцію відвічає — Евген Чижов.

„Наша Спілка" виходить два або три рази в тижни при „Роменськім Союзі Кредитових і Споживчих Товариств". Часопись осьвітлює інтереси працюючого селянства, робітників і кооперативне житє. Редактором — А. Підпалий.

Не вільно посилати листів до центральних держав.

Американський Червоний Херст повідомив, що ніяких листів через ніякі бюра анї банки, ані за посередництвом Червоного Хреста до Австро-Угорщини, Болгарії, Німеччини і Туреччини посилати не можна.

Новий проєкт, аби до війська побирати від 18 до 40 літ житя.

Державний конґресмен з Калїфорнії, Юліюс Кан (републиканець) має внести новий військовий проєкт, коли лише розпічнеть ся друга сесія конґресу. Новий військовий проєкт полягає на тім, аби до війська брати мущин від 18 до 40 літ житя. Сподівають ся, що тим способом можна буде дістати 2,000.000 нових жовнірів.

З стейті Іллінойс не вільно збирати ніяких жертв.

Леґіслятура стейту Іллінойс ухвалила новий закон відносно публичного збираня жертв. Закон говорить, що особа, товариство, клюб, орґанїзація або корпорація не може збирати ніяких жертв на воєнні цїли або підмоги. Збирати вільно лише за дозволом „Стейт Кавнсіл оф Діфенз". Хто хоче збирати жертви, мусить виєднати собі на се позволенє у „Стейт Кавнсіл оф Діфенз".

Згаданий закон узглядняє в стейтї Іллінойс лише ухвали державного конґресу або зарядженя президента щодо збираня жертв.

Родини або приятелї жовнірів можуть помагати тим жовнірам, або їх родинам, без ніякого позволеня. Також без ніякого позволеня можуть збирати гроші жертвам війни товариства, клюби, орґанїзації, корпорації, церковні громади, релїґійні товариства або орґанїзації, але лише між своїми членами і то в тім случаю, коли на се дозволив державний конґрес і президент Злучених Держав.

В инших случаях треба мати позволенє. За переступленє сього закона є назначена остра кара.

Конґрес малих і недержавних народів.

Дня 29. жовтня в готели Мек-Альпін в Ню Йорку розпічнеть ся конґрес малих державних і недержавних національностий. На конґресі мають бути репрезентовані: Данія, Швеція, Норвеґія, Швайцарія, Голяндія, Албанія, Шотляндія, Ірляндія, Фінляндія, Греція, Литва, Вірменія, Сербія, Сирія, Індія і Польща.

Жидівського конґресу не буде.

Плянований на 18. падолиста конґрес американських Жидів не відбудеть ся. При голосованю екзекутивного комітету 31 голосів впало за конґресом, а 73 проти. Конґрес відложено на неозначений час по війнї.

Ліґа політичних злочинців.

Минувшої неділї під ч. 106 евеня С., Ню Йорк, Н. Й., зорґанізовано ліґу політичних злочинців, на чолї котрої стоїть Ф. Тененбавм, який перебув один рік в арештї, а також инші, які відсиджували кару за політичні виступи. Ліґа має заняти ся обороною всїх тих, яких арештують яко політичних злочинців.

Заборону для „Форвертса" відкликано.

Ґенеральний почтмайстер Борлесон відкликав заборону для „Форвертса", після того, як редактор Коган запевнив почтмайстра, що протягом війни не буде писати нічого на воєнні теми. „Форвертс" (жидівський денник в Ню Йорку) мав стратити „секенд клес меттер", але по переслуханю почтмайстер заборону відкликав.

Женщини кондукторками на бруклинських зелїзницях.

Заряд компанії „Бруклин Репід Транзіт" оповістив, що з початком падолиста на деяких зелїзничих лїніях в Бруклинї, Н. Й., пічнуть працювати женщини яко кондукторки.

Страйк нюйорських „віндоклїнерів.

1.200 юнїй „віндоклїнерів" (робітників при чищеню вікон) заявили працьодавцям, що їх члени вийдуть на страйк, коли не одержать жаданої підвишки платнї. Тепер робітники мають 18 долярів тижнево, а жадають 24 і окремої платнї за екстра роботу.

Страйк робітників-різників.

На неділю (21. с. м.) нюйорські робітники-різники заповіли ґенеральний страйк, коли працьодавцї відкажуть ся підвисшити їм платню з 22 долярів тижнево на 27 долярів і завести 9½-годинний день працї.

30.000 слїпих жовнірів хочуть помочи.

Запомоговий воєнний комітет в Ню Йорку видав поклик, аби жертвувати добровільні датки на поміч 30.000 слїпих жовнірів в Анґлії, Франції і Бельґії.

Коккі буде покараний в Італії.

Мимо ріжних заходів зі сторони правительства Злучених Держав, аби Коккія, убийника нюйорської дівчини, Рути Круґер, спровадити до Америки, італїйське правительство на се не згодило ся. Розправа буде переводити ся таки в Італії і там Коккі одержить свою заслужену кару.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Крадїж у російськім правительственнім сенатї.

У правительственнім сенатї у Петроґрадї покрадено богато коштовних річий, срібних і инших, та деякі історичні памятки; як приміром скриньку, яку зробив цар Петро І. сам для себе. В тій скринцї ховано давні, поважні документи. Підозрівають, що крадїж поповнив хтось із тямущих знавців старовини, щоби покрадені річи спродати заграничним музеям.

Коаліційний кабінет в Канадї.

По довгій боротьбі між консерватистами і лїберальною партією, перша мусїла вкінци уступити другій. Новий канадійський кабінет складаєть ся з 5 мінїстрів-консерватистів і 5 мінїстрів-лїбералів.

Консерватисти захопили мінїстерства: заграничних справ, торговлї, внутрішних справ, зелїзниць і каналів та мінїстерство для углярної продукції.

Лїберали заняли мінїстерства: військових справ, іміґрації і кольонїзації, рільництва, податків та головний заряд тайної ради.

Дотеперішний премієр Борден, консерватист, остав ся дальше на своїм становиску, занимаючи рівночасно мінїстерство заграничних справ.

Союзники побили ся.

Правдива війна збула ся недавно у Ріо, тільки на жаль не на мори, але у ресторантї, і то не між Нїмцями, але між своїми. Алїянти били ся з алїянтами, то є матрози анґлїйські з американськими. Наслідок битви був страшний: поломані крісла, склянки потовчені, носи порозбивані, кости потурбовані. Лїкарі досить стратили часу, заки поклеїли носи матрозів і позамащували рани на їх хоробрих лицях. — („Праця").

Ситий голодного не розуміє.

Під хвилю, коли у Бразилії найубожша кляса так гірко бідує, що й вижити нема її як, особливо робітники у великих містах, богачі не знають, де гроші дївати. От прим. двох богатирів у С. Павльо, А. Прадо і Матараццо (з котрих робітники найбільше незадоволені), учинили заклад на 50.000 мільрейсів (один мільрейс має не цїлих 55 центів). Ходить о вигране в забаві копаного мяча (футбол). Чи не лучше дати таку суму до каси робітничої, де бодай поліпшить ся доля соток робітників? — („Праця").

„Напив ся богато й чорт його кусив".

Доносять з кольонії Антоніо Олїнто про таку страшну подію: Дня 10. серпня с. р. о годинї 5-тій пополудни по добрій горівочцї вертав з венди Поляк Юзеф Савіца домів, та затримав ся коло воріт свого кума, Яна Видойніка, також Поляка, а викликавши його на двір, зачав його всїлякими огидами паплюжити. Той остачний, з ґрунту пияк, довго не думаючи, взяв за рушницю і хотів його забити. На велике своє горе капслю йно спалив, а не вистрілив. Савіца відїхав домів. Видойнік другий раз набив стрільбу та пійшов з нею до Савіци питати, чому він його напаствував. Той, сховавши ціп за плечі, поволеньки до нього зближав ся, а коли приближив ся на довгість ціпа, махнув Видойніка поза уха так, що той як довгий повалив ся на землю. Тоді давай ціпом його молотити. Відтак, взявщи рушницю, бив аж доки на куснички її не поломав. Коли побачив, що Видойнік уже небіщик, пійшов до своєї хати, а попивши горівочки, вийшов і знова ціпом молотив, а відтак, щоби переконати ся, чи дійсно кум уже небіщик, розпік дріт і горячим дротом смажив його пяти. Коли ствердив смерть кума, післав хлопця до кумової жінки, щоби вона забрала собі мужа. Сам затягнув свій візок і кинув кума на нього, а кумі, жінцї Видойніка казав тягнути за дишель; сам попихав за драбини. Довізши забитого до його хати, положив трупа на приготоване місце, виняв книжку з кишенї і зачав над своєю жертвою молити ся. Відтак зробив ще трумну, а опісля взяли його до Ріо Неґро. Чи Савіца є божевільний? Нї! Він здоров, лиш — як сам казав — „напив ся богато і чорт його кусив". — („Праця").

РЕКОРДОВИЙ ДРАБ.

Широкою і довгою струєю напливав нарід і заповняв простору галю, де мало відбути ся віче. Зараз на порозї чесні люди платили вступне, а неодин витягнув і грубшу штуку і втиснув до скарбонки, які скрізь були порозміщувані і заосмотрені написями, пригадуючими кождому повинність супроти Вітчини.

Се віче було народне, тому кождий знав, як пекучою була поміч матеріяльна і тут і за морем. Лиш один Грицко того не розумів. Він не тільки що скарбонки не міг спостерегти, але і від вступного крадьком викрутив ся і втиснув ся поміж товпу на галю.

На нещастє я знав його особисто. Мало коли ми розмовляли, а ще меньше перечили ся, попросту длятого, що не було з ким. По анґлїйськи він не розумів і слова, до школи не ходив нїколи, тому і українською мовою так путав, що хто його слухав, мусїв або уши затикати або втїкати. Справ народних зовсім не понимав, а в політицї був дурний як табака в розї. Родичі його були чесні, загально знані і поважні, але, видно, яблоко, як на перекір, задалеко від яблінки відкотило ся... Не знаю, як на кого, але на мене Грицко робив вражінє людини несповна розуму. Се можна було замітити, обсервуючи його зничевя; найтяжше йому було зосередочити увагу на якийчебудь предмет. Побіч того Грицко був над вираз безличний. Потрафив усьміхати ся до кождого без ріжниці; навіть до того, з ким перед хвилею гнївав ся, і так вмів себе замаскувати, що насильно витискав усьмішку на устах кождого, хто його побачив, а особливо женщин, які його чогось-то любили.

Те все мене досить боліло, бо обходив він мене більше ніж другі, а то головно тому, що його родичі відносили ся до мене нераз з просьбою о поміч в тім напрямі. Мою з ним знайомість я не трактував поважно, як взагалї всякий, кому тільки довело ся його пізнати. Менї було більше жаль родичів, які, помимо незнобних прикмет одинокого сина, не могли відречи ся вітцівства; а особливо пропадала за ним мати. Все те ще би уйшло, коби він не був влізливий. Несїяний родив ся, непрошений виростав мов з під землї. Кільки разів йому звертано увагу, кільки компромітовано, кільки разів публично випрошувано з мітинґів, представлень і зібрань! Все те на нїщо не здало ся. Він був занадто грубошкірий, аби обидити ся. В нього не було зовсім чувства.

Так стало ся і на сім вічу, але сим разом щось зовсім несподіваного. Названі висше бруди Грицка люди занадто добре знали, тому не дивували ся і по можности його уникали, чим він не дуже обиджав ся і гріхів своїх зовсім не таїв. Неодному приходилось за нього повстидати ся. Одну однак прикмету скривав в собі Грицко. Се було те, що не вмів пошанувати чужої власности. О скільки я його знаю, то я сказав би, що його мораль не підесла ся нїколи на той щебель, аби те зрозуміти. І сам він нїколи нічого не мав, хоч пожадав всього, що на око або на ум насувало ся. Не був він притім соціялїстом. Нераз присвоював собі такі дрібниці, що і марного слова не варта. Але се вже така оплакана доля ненормального чоловіка. Кільки нераз крику і сварки через подібні річи виходило, а всьо відбивало ся на родительській шкірі, бо той лїнюх не хотїв нїколи сам за себе відвічати. Сим разом, як сказано, прийшло ся йому трохи потерпіти за свої гріхи...

Почало ся віче. Посипали ся патріотичні промови, одна за другою, одна горячійша від другої, а всї скермовані до того, щоби чесній авдієнції представити нужду рідних братів у старім краю в цїлій наготї її немилосерности. Майже кождий бесїдник натякав, що матеріяльна поміч пекуча. Неодному зі слухачів слова правди витиснули горячу слезу. Під впливом горячих слів речників нарід забув про особисті потреби, на ріжниці стану і під напором переконуючих слів взаїмної любови здавало ся, що всї зляли ся в одно тіло і душу, з одними потребами, стремлїнями і бажанями.

Нагло на галї настала тишина, хоч маком сїй. Всї потонули в задумі, бо найвизначнїйший бесїдник почав промовляти, даючи найкрайнїйший вираз народним потребам. Грицко використав і той незвичайний, сьвятий сказатиб, момент. Незамітно скривши ся за материні і якоїсь другої женщини плечі, він крадьком впхав руку в одну зі скарбонок. Нагорнувши повний пястук гроший, він хотів витягнути руку, а тут анї руш! Попробував сильнійше, і як не зареве на всї заставки, аж публика стрепенула ся. В скарбонцї була якась пружина і сильно йому стиснула руку. По хвилї остовпіня всї механїчно звернули ся в ту сторону, відки почули крик.

І гадаєте, що тут йому зробили конець? Де там! Позбігали ся женщини і жаль їм стало Грицка. Витягнули його руку, забандажували і на тім скінчило ся.

Дивив ся я на ту цїлу історію і самому менї жаль зробило ся. Думаю, що і ви инакше не зробилиб, тимбільше, що Грицко ще молоденький; йому на веснї доперва на третий перейшло.

М. Д.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ. А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ҐРЕНД СТ., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

60.

Поважані Панове Делегати! Прошу взяти під розвагу тих пару проектів, котрі я понизше подаю, бо кождому з нас лежить на серци добро нашої організації і треба добре застановити ся, щоби ся конвенція принесла хосен нашому народови та щоби кождий був з неї задоволений. Бо зближаєть ся час, що нам число членів упаде з причини виїзду до краю, тож на те місце нам треба придбати нових членів. На то треба декотрі параграфи в статуті змінити, бо після теперішних параграфів наша організація не може розвивати ся. Забогато фондів наш статут приписує. Я пропоную:

1. Щоби член мав право до свого посмертного не довше як до 6 місяців від дня приняття.

2. Як муж і жена належать до Союза, то щоби жена не платила жадних фондів, бо звідки чоловік з родиною може оплатитись, як заледво заробить на удержане родини? По других організаціях того нема.

3. Як член нездібний до праці, то виплатити йому всьо посмертне, не вчисляючи того, що на погріб, бо стративши всї гроші, хто і за що його поховає?

4. Щоби „Просьвітну Комісію" цілком знести, бо на то є редактор, щоби подавав поученя.

5. Часопись задля дороженчі аби виходила три рази на тиждень, як до сеї пори, а за оголошеня то я мишлю, що можна подати три або чотири рази до року, бо є такі члени, що і оголошеня потребують.

6. Параграф 237 є зовсім невідповідний, що як член хотів би перейти до висшої кляси, то зачислити його яко нового члена і відібрати від нього грамоту. Се треба змінити на ліпше.

7. Кошти делегатів на конвенцію має платити головна каса, бо місцева каса, котра має мале число членів, не є всилі посилати делегата на конвенцію, а зрештою місцева каса є на запомоги для хорих членів.

8. Місцеві урядники щоби не занимали уряду в инших організаціях, бо через те відділ не розвиває ся.

9. Щоби в часописи не було лайок як попереднє, бо часопись оплачують члени, то хочуть мати щось поучаючого.

10. Щодо вибору головних урядників то щоби вони могли позістати на далі, як нема на них жадної змази, бо ліпше приняти гостя ситого як голодного. Бо часами так буває, що як хто придбає маєток, то другий тоді добре уміє газдувати... Він не доложить нічого, а ще і то зменьшить ся.

На тім кінчу і прошу Вас, панове Делегати, майте на увазі, що як що робите, то самі для себе і другі Вас похвалять та будуть Вам вдячні за Вашу щиру працю тепер і набудуче.

Член 42 відділу У. Н. С.

61.

Тов. ім. Князя Данила, від. 73 У. Н. Союза, на скликанім в справі конвенції мітінгу ухвалило слідуючий проект:

Товариство годить ся і підтримує вповні проект п. Івана Каштанюка, котрий був поміщений в 113 ч. „Свободи".

Пропонуєм, щоби ліни були відтягнені і тим членам, котрі лінів не підписували, бо инакше такі члени булиб покривжені і моглиб принести шкоду організації, як се було послідної конвенції.

Фонд „Просьвітної Комісії" щоб ужити на правдиву просьвіту, а не таку, як дотепер поміщувану раз на місяць в „Свободі" з оголошенями.

Домагаєм ся, щоби „Свобода" яко орган У. Н. С., друкувала ся в чисто національно-демократичним напрямі і щоби могла відповідати своїй назві.

Домагаєм ся переведеня нового вибору головного уряду. Кандидатів на уряд мають ставити тілько делегати, без жадних агітацій.

Жаден головний урядник не може сповняти два уряди.

Конвенція має відбувати ся в околиці її осідку, як неможливо в тім же.

Домагаєм ся, аби з головної каси звертати відділам місячні вкладки, які відділи заплатять за суспендованих членів.

Домагаєм ся, аби головний уряд вияснив справу тих непорозумінь, які по Українськім Соймі запанували між українським провідниками на американській Україні.

Домагаєм ся, аби конвенція старала ся вибрати 5 людий, котрі мали би розслідити і побрати заходи щодо злуки всіх українських запомогових організацій в одну велику асекураційну організацію в Америці.

Андрей Сидор, предс.
Теодор Гевка, секр.
Андрей Лех, касієр.

62.

До попередних проектів додам від себе ще слідуючи:

1. Щоби Статутова Комісія вироблила скалю, після якої член У. Н. Союза, котрий є невиличимо хорий або окалічілий, с. є. стратить руку, око або ногу, щоби такому членови на підставі тої скалі (табельки) було виплачувано з каси У. Н. Союза, а не як доси, на підставі теперішного статута; після уподобаня головного екзекутивного комітету. Ми майже всї члени У. Н. Союза є робітниками і живемо з праці рук, тож скорше можем у фабриці лекче чи тяжше скалічити ся, ніж умерти, тимбільше, що більша часть дотеперішних членів по скінченю війни поверне ся до старого краю і не буде в Америці очікувати смерти.

2. Щоби відділи не платили з своєї каси за члена, котрий перестав бути членом У. Н. Союза.

3. Щоби вразі, коли муж і жена є членами У. Н. Союза, не висилано їм в двох числах „Свободу" і в двох примірниках календар, а на місце того щоби висилано також членам книжок, або зменьшено місячну вкладку.

4. Щоби „Просьвітну Комісію", котра від довшого часу не дає знаку життя (мабуть з браку матеріялу наукового) зовсім з програми усунути, а гроші, призначені на видавництва сеї Комісії, обернути на видаванє „Свободи" яко щоденника, бо і сором для нас, щоби ми не мали своєї щоденної часописи.

5. Щоб крім вибраних на головній конвенції головних урядників головний екзекутивний комітет не мав права приймати надпрограмових урядників, анї помічників канцелярійних, бо коли перше було понад двайцять тисяч членів, і урядники могли свою чинність виконати без помічників, то тепер, коли є членів о половину меньше, можуть також самі сповняти.

6. Щоб головні урядники У. Н. Союза не побирали дієт за чинности урядові, тілько кошти подорожи.

7. Щоби для головних урядників У. Н. Союза були визначені години урядові і ті години урядованя були по відділах оголошені, аби члени не їздили дармо до канцелярії У. Н. Союза і часу не тратили, не заставши урядника в канцелярії.

8. Щоб головний опікун не жадав від батька помершої дитини окрім метрики смерти, грамоти і справозданя відділу нічого більше, бо се є злишне жадати рахунку від погребника, лікаря, сьвященика, аптики і т. д., бо батько платить за дитину, то йому належить ся посмертне за дитину без предложеня рахунку видатків.

9. Щоби предсідатель У. Н. Союза мешкав стало в місци осідку У. Н. Союза.

10. Щоби предсідатель У. Н. Союза не був рівночасно головним опікуном дітий.

11. Щоби всї проекти як делегатів так і членів У. Н. Союза, чи вони добрі чи злі змістом, були розбирані на головній конвенції, а не сховані до коша.

12. Щоби §§ 27, 28 і 29 були зовсім скасовані, бо се противить ся здоровому розсудкови, щоби урядники, завідуючи чужими грішми, самі для себе означували комісію контрольну. Я не посудужую головних урядників о надужитя свого урядованя, але для загалу се виглядає сьмішно.

13. Всякі комісії повинні вибирати делегати першого дня на голов. конвенції і вони можуть свої чинности виконати перед укінченем конвенції. Щодо комісії верифікаційної то вона першого дня може розслідити важність повновластий делегатів.

Після теперішного статута то делегати хиба підуть на конвенцію на те, щоби головний уряд вибрати, бо всьо решта полагодять комісії, вибрані головним екзекутивним комітетом.

Володимир Яськевич,
делеґат 293 відділу У. Н. С.

63.

Шановні Пани Делегати і Делегатки! Дуже цікава річ сегорічна конвенція, котра має рішити важні справи нашої дорогої організації. Мусимо всьо добре обдумати, щоби під ту організацію добрий фундамент підложити. Я пропоную:

1. Щоби конвенція відбувала ся що три роки і не в одній околиці, але як було дотепер, щоби всїм було приступно.

2. Щоби цілий головний уряд У. Н. С. змінював ся що конвенції, бо так повинно бути як по инших організаціях. Не все одні на все.

3. Щоби старим членам, котрі мають довг на своїй грамоті, так званий „лін", той довг усунути і ті члени, котрі не підписали лінів, а стоять вже довші часи (5, 10, 15, 20 літ), щоби могли платити від тих літ, в яких приступали до братства і до У. Н. С., бо їм кривда на старі літа.

4. Щоби женщини могли стояти на таку саму суму як і мущини (на 1000 доларів) і щоби мали меньші фонди, або навіть жадних, окрім табельки, і як стоять чоловік і жінка, то часописи жінка не мусить побирати, бо трафляєть ся, що кілька приходить на один нумер, а нема їх кому читати. Дармо до бочки викидаєть ся, а вони коштують гроші.

5. Щоби за суспендованих членів братство не платило, бо на тім воно тратить і є дуже богато роздору за ті гроші.

6. Щоби до Молодечого У. Н. С. принимати діти від одного року життя, і не тілько членів, але і не-членів, а зросте наша організація. Дитина, котра буде стояти 18 років, щоби могла витягнути свої гроші, хоч три части, і щоби опікуна дітий не вибирати, а тим мав би заняти ся головний секретар.

7. Щоби „Просьвітні Комісії" не вибирати, а ті описи може зробити редактор, і то як би в брошурках, а в часописи то шкода.

8. Щоби відділи не оплачували конвенційних дієт делегатам, лиш з головної каси У. Н. С., бо меньші відділи не можуть висилати своїх делегатів, бо не мають звідки, бо каси порожні.

9. Щоби головні урядники У. Н. С. не побирали дієт, окрім подорожи на конвенцію, або на засїданя, бо то їх робота.

10. Щоби член мав повне право до запомоги посмертної за три місяці, а не як дотепер, за 12 місяців, бо так членів не можна зорганізувати.

11. Щоби часопись виходила, як виходить дотепер, три рази на тиждень і щоби не було подавано жадних роздорів, бо так не піде вперед, іно взад. З колотні ніколи нема згоди.

Тих кілька проектів даю під розвагу Панам Делегатам, щоби та конвенція принесла хосен і добро нашій організації. Дай Боже, щоби та конвенція відбула ся як найкорисніше і щоби наша організація зросла в четверо більша, ніж була перед бофаловською конвенцією, щоби став порядок і лад раз на все.

Михайло Чехович,
делегат 87 відділу У. Н. С.

64.

Перечитавши кільканайцять проектів щодо нашої організації наших членів, котрі раді би добра і розвою нашій організації, і я не можу мовчати в такій важній справі.

Не буду широко розписувати ся, бо брак місця в нашій часописи, але візьму кілька важнійших точок, котрі конечно треба обговорити і над ними застановитись на конвенції.

Раджу, щоб шан. Делегати уважали добре на вибір уряду, та не нападали один на другого, жадних полемік та роздорів щоби не робили, але чесно і мудро брали ся до нарад і до вибору головного уряду, а також щоб уважали, яких людий вибирати урядниками.

Я раджу вибирати на уряд людий чесних, мудрих і щирих до праці, — тих, котрі найбільше причинили ся до розвою нашої організації.

Раджу, щоби наша часопись була щоденна. Думаю, що вона мало що більше буде коштувати, а вразі, як би гроший не стало, то дати по 5 цнт. більше на часопись. Гадаю, що члени, бажаючи просьвіти, не будуть жалувати на просьвіту ще по 5 центів. Поступ іде все вперед і чим день гарнійше розвиваєть ся.

Пропоную, щоби редактором „Свободи" був такий чоловік, котрий має охоту до праці і дбає про розвій нашої організації. Приглянемо ся, який порядок ведеть ся в инших організаціях з тими панками, котрі себе виставляють за найлучших редакторів. Є вже много доказів, що де лише ті панки зачали редагуване на свій спосіб, то та організація в скорім часі упала. І коли би їх були завчасу не прогнали, то до сеї пори не було би вже і сліду з дотичних організацій. А де ще вони затримали своє редагуване, то там нема ладу; їх часопись заледви клигає і тільки де знак життя, як той умираючий чоловік.

Пропоную також, аби шан. Делегати подумали над народною школою для наших дітий. Така школа то власне наша сила. Тож ми, делегати У. Н. Союза, повинні взяти ся на сїй конвенції до такого сьвятого діла, заінтересувати ся такою школою і подумати, в який спосіб можна би ся найскорше для нас і для наших дітий її здвигнути. Шан. Делегати повинні над сею справою здорово подумати і вже готову думку передати членам нашої організації, аби їх се зрушило всїх як одного до обовязку.

Ще раз пригадую Вам, шановні Делегати, уважайте добре, котрих Вам урядників треба вибирати для нашої організації. Вам уже звісно, панове Делегати, що наші вороги, ті плазуни й насїкомці, вже віддавна скликають віча та пишуть всякі циркуляри й відозви до нашого народу, щоби їх вибрати урядниками нашого Союза. Вони кидають костомаху незгоди поміж наш нарід; вони дають тілько о тое, щоби була костомаха, а собак вже не треба скликати. І немало їх прибуде на нашу конвенцію, щоби пошкодити нашій загальній справі. Вам же є звісно, що коби йно мід, а мухи самі налізуть до меду. Так вони будуть пхати ся цілими силами до нашої організації. А чому? Бо порожна миска не манить нічийого писка... А в нашім Союзі аж пливають пироги в маслі і тому то вони так дуже розпадають ся, щоби могли кормити ся і насолоджати ся народним добром, тай мачати свої брудні пальці в чуже добро.

Тії вороги вже досить лиха наробили нашій організації. Вони всюди хвалять ся своїми здібностями і мудрощами, на кождім місци, як ті телята, що дістануть спромогу, коли їм вчепілять дзвіночки, то всюди ними дзвонять, де йно повернуть ся. Так і вони все вихваляють ся своєю мудростию. Але чи се правда?! Красне піре на вудвуді, але що-ж з того, коли дуже смердить. Вони так роблять, як той божевільний Марко, що то не купує, не торгує, тілько робить сварку. Вони всякого бруду набрали на себе таку силу, що соромно й писати за такий дивоглядь. В „Народній Волі" що вони понаписували на нашу організацію, то вже звісне нашому загалови. Всюди, де вони вмішають ся, там вже певно годі приступити з отвертим носом. Ми вже мали неодин доказ, яку кирвню можуть розвести ті вороги нашої організації. Одним словом, ціла робота наших ворогів стремить до того, щоби лише зробити роздор в нашій організації. Дивно тілько, що ті злобні люди за свої лукаві і злочинні вчинки ще досі не відповіли перед судом народного розуму і чести. Вони туманять невинних або несьвідомих людий, аби заманити їх у свою кошару. Сї киринники не повинні тепер мати нічого між нами, помимо того, що вони завше голосять, будьто вони стоять за правду і за народні права. Гарні слова, нема що казати, але які їх діла?!... Вони репетують про права народу, а самі, де тілько можуть, то допчуть ті народні права і свої особисті примхи кладуть перед народом яко найвисше право.

Николай Франчук,
делеґат 27. відділу У. Н. С.

65.

П. Т. Делеґати! Даруйте мені, що ще раз осьмілю ся просити Вас о звернене Вашої уваги на слідуючі точки:

§§ 27, 28 і 29 дають право екзекутивному комітетови **назначувати** статутову, шконтруючу і верифікаційну комісію. Я проектую се право змінити, бо як же може **„апойнтована" шконтруюча комісія контролювати своїх „апойнтерів"?** Се було би таксамо, як би мені мій „бос", давши товстого „типса", велів себе контролювати, або щось подібного. Отже я раджу „апойнтоване" змінити на **вибиране**, що може бути уможливлене **через наш орґан і голосоване по всїх відділах.**

§§ 123 і 124, де каже ся, що „головні тростіси У. Н. С. можуть до **своєї вподоби уміщувати наші гроші** в ріжних цінних паперах". Я раджу се змінити так, що тростіси можуть се чинити **за порадою всїх членів головного уряду.**

§ 128 раджу змінити також в користь цїлого гол. уряду, бо ми вибираємо на тоє **других урядників, щоби вони мали щось до сказаня.** Я думаю, що воно буде кориснійше для нашої орґанізації, як би голов-

ний екзекутивний комітет мав **трошки меньше прав.**

§ 183 каже, що „екзекутива має такісамі права, як **директори корпорації"**. То яке-ж **діло мають радні?** (§ 108)? Що-ж вони мають радити? Я пропоную, аби екзекутива **поділила ся з радними** своїми так многими обовязками.

§ 136 говорить, що „більшість тростісів має вибрати ся з членів стало замешкалих в стейті Ню Джерзи". Чи стейт Ню Джерзи не вдоволив би ся меньшим числом тростісів? Там преціньнее так много відділів У. Н. С. Я проектую (як би се не було проти прав стейту Ню Джерзи) порозділювати уряди тростісів, як і всі инші уряди, по тих всіх стейтах, де є більше наших відділів У. Н. С. Се принесло би нам много користи, бо так, як воно тепер є, то виглядає, що лиш благословенний стейт Ню Джерзи має покористувати ся всіми привілеями, а всі другі стейти мають бути лиш до услуги.

§ 146 домагаю ся змінити, щоби всі урядники, **що мають місячну платню з каси У. Н. С., не мали права до денної дієти $5.00,** бо їх платня їм іде, де би вони не були, а платити їм дорогу і готель, що не може перевисшати $3.00 денно.

§ 242 каже, що „жадний відділ не може заслати меньшої суми до головної каси У. Н. С., як йому головний фінансовий секретар пришле рахунок". Ся система є добра і щадить головним урядникам много праці, але заразом **помпує місцеві каси.** Се повинно ся злагодити, — **або злучити всі каси відділів,** як се проектую в 116 числі „Свободи".

Надію ся, що панове Делеґати знайдуть може дещо доброго в моїх гадках.

Павло Шпікула.

66.

Делеґати теперішної конвенції У. Н. Союза мусять добре розважити всі ті проекти, які були поміщені в „Свободі". Деякі з тих проектів є добрі, а деякі меньше добрі, але все-таки видно, що в статуті нашої орґанізації треба неодну річ змінити, а неодну поправити, щоби з того вийшла користь для загалу. Я пропоную ось-такі зміни:

1. Щоби наша орґанізація зросла більша, то мусимо перевести ухвалу, щоби діти принимати до Молодечого Союза від одного року житя і без огляду на те, чи родичі дитини належать до Союза, чи ні. Тоді зріс би Молодечий Союз.

2. Щоби кошти делеґата на конвенцію були плачені з головної каси У. Н. Союза, а не з відділової, бо на малі відділи є заприкро післати делеґата на конвенцію.

3. Щоби відділ не платив за суспендованих членів, котрі не заплатять останний місяць, а за них треба заслати вкладку, яку головний уряд У. Н. Союза пришле у виказі.

4. Щоби часопись „Свобода" виходила три рази на тиждень, як доси, бо тепер друкарський матеріял є дуже дорогий, то на денну часопись понесемо великий кошт.

5. Щоби „Свободу" збільшити о дві сторони і щоби були всі оголошеня поміщені, бо то нашим членам потрібне.

6. Щоби головні урядники не побирали платні другої, як ідуть на конвенцію, бо делеґат теж не побирає дві, тілько одну. Як в шапі не робить, то не має плачено.

7. Щоби конвенція відбувала ся що три роки, бо так нам показало ся, що за два роки не треба було, аж за три.

8. Щоби слідуюча конвенція відбула ся в стейті Ню Йорк.

Панове Делеґати повинні подбати о те, щоби конвенція відбула ся як найкоротшім часі, щоби не було великих коштів і щоби обійшло ся без жадних роздорів.

Василь Лисогір,
делеґат 8 відділу У. Н. С.

67.

Хвальну Статутову Комісію і Вп. Делеґатів прошу взяти під розвагу отсі мої пропозиції:

1. Щоби пп. Делеґати вибрали самі уряд конвенційний, а не жадна комісія, бо кождий відділ має право до сего і є такі люди, що можуть щось поправити, а не нищити.

2. Щоби У. Н. Союз платив кошти делеґатів, а не відділи, бо відділи мають инші розходи, як бенефіти хорих, плачене за суспендованих членів (бо так статут приписує) і т. п.

3. Коли чоловік і жінка належать до У. Н. Союза, то щоби до жінки часопись не приходила. В такий спосіб зменьшить ся вкладка і більше членів можна придбати для Союза.

4. Щоби знести „Просьвітну Комісію", бо і так мало користи з неї, бо замалий фонд, аби утворити щось на більшу скалю. Наш нарід дуже трудно привчити до читаня. То я раджу від себе, щоби нашу дорогу часопись замінити на дневник, коли можливо, і щоби фонд просьвітний влучити до адміністраційного. Я знаю, що кождий член У. Н. Союза згодить ся доложити пару центів до дневника.

5. Щоби наша часопись не поміщувала жадних сварок, щоби на то перевести ухвалу. Коли хтось хоче сварити ся, най сварить ся листовно, а не в часописи. Оголошеня щоби мали своє місце десь на одній стороні, щоби не було розкинено по цілій часописи.

6. Щоби наша орґанізація була безпартійна, щоби не мішала ся до жадних инших справ, бо тим шкодить ся орґанізованю членів. Кождий відповідає, що не хоче вступати там, де люди сварять ся. „Я — каже — стою в американській орґанізації і ніхто навіть не знає, що я за один".

7. Діти принимати до У. Н. Союза від одного року житя і діти, котрих родичі не належать до У. Н. Союза. В такий спосіб можна дістати більше число членів, бо кождої дитини родичі скажуть: „Коли моя дитина належить до У. Н. С., то і я впишу ся". Се принесе велику користь У. Н. Союзови. А коли родичі впишуть свою дитину до асекурації і чекають аж до трох літ, тоді родичам жаль дарувати такі гроші, які вони там вложили і не хотять відтам виписати, а то приносить велику шкоду орґанізації.

8. Щоби У. Н. С. виплачував за каліцтва в сей спосіб: утрата одного ока $75; утрата обох очий $150; утрата одної руки $75; утрата обох рук $150; утрата одної ноги $75; утрата обох ніг $150. І то без ріжниці, на яку суму член є асекурований, бо фонди кождий член платить однаково. Сі видатки мають ся покривати з фонду убогих. Ніхто не заперечить, що се вийшло би на користь орґанізації, бо до неї горнулоб ся більше число членів.

Т. Кузенка,
член 200 відділу У. Н. С.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ЛЕЙКВУД, О. Бб. св. Духа, від. 108, взиває своїх членів, щоби всі являли ся на мітинґах і точно платили свої вкладки. Котрий член не буде ходити на братські мітинґи, заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — І. Сулій, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 96, повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеть ся 28. жовтня, о годині 3-тій пополудни. Контрольна комісія здасть справоздане з цілого року. Кождий член має явити ся і вирівнати свої залеглости. На тім мітинґу будеть ся вибирати новий уряд. Котрий член не явить ся, заплатить кару 50 центів, а урядник $1.00. — М. Лацик, секр.

ПОДЯКИ.

Я низше підписана складаю сердечнощиру подяку У. Н. Союзови і його Головним Урядникам за скоре виплачене мені 500 долярів, яко запомоги по смерти мого мужа, бл. п. Василя Кладька. Желаю нашій дорогій орґанізації як найліпшого розвою, щоби У. Н. Союз зріс в сотки тисяч членів. Дорогі Братя і Сестри, Українці і Українки! Вступайте громадно в члени У. Н. Союза, бо се є найстарша, найпевнійша і найбогатша наша орґанізація на чужині. У. Н. Союз є найліпшим прибіжищем для бідних вдів і сиріт. — **Марія Кладьно,** членица 213 відділу У. Н. Союза, в Байон, Н. Дж.

Я, членица братства св. Йосифа, від. 200 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку Урядникам і Членам У. Н. Союза за виплачене мені запомоги з фонду убогих. Дай Боже, щоби У. Н. Союз зростав як найкрасше, щоби в Злучених Державах не було ані одного Українця, який не належав би до У. Н. Союза. Не дивіть ся на кирпинників, котрі хочуть пошкодити одній з найбільших і найстарших українських орґанізацій в Америці. Я вже хорую через пятнайцять місяців і вже отрималам другу запомогу, котра мені дуже помогла в прикрій годині. Ви, дорогі Братя і Сестри, котрі ще не належите до жадної орґанізації, вступайте в ряди У. Н. Союза, бо то тілько одна орґанізація, котра може Вам забезпечити поміч в лихій годині. Не відкладайте свого обезпеченя на завтра, а зголосіть ся ще нині до місцевих відділів, або впрост до У. Н. Союза. Закиньте вже раз тоті жидівські асекурації, бо то тілько рабівники. Відтам Вам жадна поміч не прийде, а свій свому все щось може помочи. В лучности сила! — **Анна Кузенка.**

Читайте українські книжки і ґазети бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ЦІКАВИХ КНИЖОК

які має на складі КНИГАРНЯ „СВОБОДИ":

Арендар. Драма в 3. діях. — Ціна 25 ц.
Американський Шляхтич. Образ з житя руських робітників, в 3-ох діях. — Ціна ....30 цнт.
Американець, веселий образ з житя народу зі співами, в трох діях. — Ціна ....15 цнт.
Абу Касимові капці. — Арабська казка Написав Іван Франко. — Ціна 30 цт.
Американський гимн „Май Контри" під нотами в українськім перекладі. — Ціна ....10 цнт.
Американські трости. — Ковбок. (Казка). — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна ....15 цнт.
Амалюнґа. — Займаюче оповідане з часів боїв між Европейцями а Індіянами в півн. Америці. — Ціна 20 цнт.
Байки-небилиці. — Ціна ....10 цнт.
Бондарівна. Драма в 4. діях а 5. відслонах. — Ціна ....20 цнт.
Букварь для дітий першого року науки. — Ціна враз з пересилкою 30 цнт.
Блудний син. Образ з житя наших виселенців в Америці у 4 актах зі співами. — Ціна ....25 цнт.
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі. — Ціна ....15 цнт.
Великий підручник школа на скрипку, самоучитель, з всякими потрібними вказівками для початкуючих. Ціна враз з пересилкою $1.25
Военні пісні. — Ціна ....15 цнт.
Вибір поезій Івана Франка (з житеписю автора). — Ціна ....35 цнт.
Вічевий співаник. — Ціна ....5 цнт.
Весела книжочка з 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна ....35 цнт.
Вертеп. Сценічна картинка для колядників, що ходять по хатах в часі Різдвяних Сьвят. — Ціна ....5 цнт.
Вихованець. Народна комедія в 3. діях зі співами і танцями. — Ціна 25 цнт.
В неволі темноти. — Комедія з житя русько-американського народа в 3. актах. — Ціна ....25 цнт.
Вільний чоловік і инші оповіданя. — Ціна ....40 цнт.
Весела читанка з образками. — Ціна ....15 цнт.
I. Вечері на хуторі біля Диканьки. II. Ярмарок в Сорочинцях.—Ціна 15 цнт.
Вода в природі. — Умірковапий та щирий. (В. Винниченко). — Заграй. — Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі. — Ціна ....20 цнт.
Граматика української мови. Уложили В. Коцовський і І. Огоновський — Ціна ....40 цнт.
Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями. — Ціна ....25 цнт.
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий. — Ціна ....10 цнт.
Галка смерти. — Ціна ....5 цнт.
Галицькі анекдоти. (Гумористичне оповіданя). — Ціна ....10 цнт.
Ґеновефа. — Ціна ....30 цнт.
Гаси огонь поки не розгорів ся і инші оповіданя. — Ціна ....20 цнт.
Другий альбом найкрасших українських 25 пісень з нотами на хори мішані, мужеські і сольові. Зладив Г. Е. Смоленський. — Ціна ....75 цнт.
Домашна кухня (як варити і печи). Зладила Леонтина Лучаківська. Дуже практична і потрібна книжка для наших ґаздинь і дівчат. — Ціна ....75 цнт.
Дяк. Оповідане Марка Вовчка. — Ціна ....20 цнт.
Два домики і одна фіртка. Комедія в 1. дії. — Ціна ....15 цнт.
Два брати, з байок Братів Ґріммів. — Ціна ....15 цнт.
Девять братів і десята сестриця Галя. Дуже гарне оповідане. — Ціна 15 цнт.
Евстахій, повість з перших віків християнства. — Ціна ....30 цнт.
I. Жовнір. — II. Оферма. Новеля з міського житя. — Ціна ....10 цнт.
Журавлі. — Зміст: Журавлі (вірш). Закутник (оповідане). Новітні гайдамаки (вірш). Пісні про Канаду. Пайлот Бют, оповідане про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере земля тепло. — Ціна ....15 цнт.
Жителі Марса. — Ціна ....10 цнт.
Жінка і її значінє в суспільнім житю. — Сільський хірурґ (3 ілюстрації). — Смерть отаманова. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна 15 цнт.
Жіночий язик, індіянська казка. **Невдалий линч,** оповідане. — Ціна 15 цнт.
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини праці і житя в Америці. — Ціна ....15 цнт.
Зоря нового житя. Комедія в чотирох діях. — Ціна ....30 цнт.
З років війни. Сатиричні ілюстрації з европейської війни. Оповіданя, відомости і інформації про український нарід, про старий край і Америку, богато ілюстровані. Понад 150 ілюстрацій. — Ціна ....30 цнт.
Збірка новісток. — Ціна ....10 цнт.
За сестрою. — Є се найгарнійше оповідане з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна ....35 цнт.
Збірка оповідань. Пятка. Євшан-зіля. Безробітє. Павло. В суді. Чорт і Микитиха. Бекачка. Милосердність. Слон і чоловік. Добра дочка.—Ціна 20 цнт.
З ріжних нив. — Зміст: Вся людська твар з хвалою прийде (вірш). Чого нам дійсно потреба. Не плоти ради, не плоти (вірш). Найбільший духовний поет (Данте Аліґієрі). Михайло Петрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть іти шапи? Ангел та пустельник (оповідане). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта.—Ціна 15 цт.
За вольність України. — Ціна ....5 цнт.
З кого ся насьмівають, з того люди бувають. — Посол Петришин. — Модний адвокат. Збірка оповідань. — Ціна ....10 цнт.
Іван Коновченко і инші оповіданя. — Ціна ....20 цнт.
Іван Дурак та инші оповіданя. Ціна 25 ц.
Історія заложеня Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сьміють ся з пяної людини. — Як Сиґаха щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бег на землі (Індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна 15 ц.
Із звірячого царства. Перша сотня найкрасших казок. — Ціна ....20 цнт.
Історія про трийцять одного.—Ціна 10 ц.
Історія про дівчину сироту та про ріжні її пригоди: роскоші, смутки, щастє й нещастє серед зміничвого сьвіта. — Ціна ....40 цнт.
Історія про малого Пилипа як лютий морозенько замучив його в лісі. — Ціна ....20 цнт.
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації). Катерина (3 ілюстрації). Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). Лист турецького султана Запорожським козакам. Відповідь Запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). Алькоголізм і діти (1 ілюстрація). — Ціна ....20 цнт.
Історія України-Руси. Написав Олександер Варвінський. — Ціна ....40 цнт.
Ідко-Сват, комедія в 1. дії.—Ціна 10 ц.
Інститутка. Незвичайно гарне оповідане. — Ціна ....15 цнт.
Історія про гарну Маґельону і графа Петра. — Ціна ....25 цнт.
Князь і жебрак. Переклав Володимир Держирука. — Ціна ....50 цнт.
Козацька пімста. Оповідане з козацької старовини. В тій книжці є представлене, як наші прадіди козаки уміли шанувати свої національні сьвятощі і як мстили ся за враду. — Ціна ..40 цнт.
Книжочка рахункова. — Дуже практична книжочка до обчислюваня всяких рахунків; вона є пожиточна так для бизнесменів як і для робітників. З додатком деяких цікавих відомостий. — Ціна ....30 цнт.

Обширні цінники висилаємо кождому на жадане.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у повнашій адресі. Моні-ордер належить долучити до замовленя.

Казки за циганів. — Ціна ....10 цнт.
Казки про жидів. — Зміст: Як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. — Мужик з жидом в спільці. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина правував. Як хлоп жида змудрував. — Ціна 15 цнт.
Коротка історія Руси до зруйнованя Січи. Містить богато образків руських князів і гетьманів. — Ціна ..10 цнт.
Криваві діяманти. Новочасний роман. — Ціна ....35 цнт.
Людоїди і инші оповіданя. Ціна 25 цнт.
I. Листи з пекла. II. Лист шинкаря до чорта і инші оповіданя. — Ціна 25 цт.
I. Лист шинкаря до люципера і відповідь. II. Про алькоголь. — Ціна....10 цнт.
Листи Штіфа Табачнюка до його жінки Явдохи. — Ціна ....10 цнт.
Лис Микита. З німецького переробив Іван Франко. — Ціна ....40 цнт.
Монольоґи, ч. 1. — Ціна ....20 цнт.
Монольоґи, ч. 2. — Ціна ....20 цнт.
Марта Борецька. Історичне оповідане. — Ціна ....25 цнт.
Маніґрула. Комедія в одній дії, зі співами і танцями. — Ціна ....10 цнт.
Марія. — Зміст: Марії (уривок з поеми Т. Ш.). На чужині (вірш). Скором (оповідане). Рік 1903-тий в старім краю. Людоїдство в Конґо. Клопоти кума Софрона (вірш). — Ціна 10 цнт.
Календар У. Н. Союза на рік 1916. — Ціна ....50 цнт.
Календар У. Н. Союза на 1917 рік. — Ціна ....50 цнт.
Мужики Аристократи. Народний образ в двох діях. — Ціна ....15 цнт.
Мужицька доля. Збірка оповідань. — Ціна ....10 цнт.
Многострадальний народ. (Огляд історії українського народу). — Ціна 20 цнт.
На филях любови (поезії). **Опир** (галицька леґенда). — Ціна ....10 цнт.
I. Не роди ся красний але щасний. II. Брат із місяцем, сестра зі звіздами і прекрасна Олена. — Ціна ....20 цнт.
Навернений грішник. — Ціна ..20 цнт.
Напад на Січ. — **Павло Полуботок.** — Ціна ....5 цнт.
Не скує душі живої!... Присьвята українському народови в Злучених Державах і в Канаді в тяжких хвилях його житя, на зараню великих надій для покріпленя духа. — Ціна ....15 цнт.
Народна Школа ч. II. — Ціна 30 цнт.
Невольник, драма в 5. діях.—Ціна 15 ц.
Настоящі, комедія в одній дії. — Ціна ....20 цнт.
Наталка Полтавка. Оперетка в 3. діях. — Ціна ....20 цнт.
Огонь на услугах чоловіка (3 ілюстрації). Становище пяниці. — Янко Музика. — Свинячий син. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна ....15 цнт.
О підземних скарбах. — Природна розвідка про всякі мінерали, находячі ся в землі і як витворюють ся з них річи необхідні в житю людий. — Ціна ....25 цнт.
Оповідане про Алі Бабу і сорок розбійників. Арабська казка. — Ціна 20 цт.
I. О дванайцяти таблицях, оповідане після народних казок. **II. Швець і нечиста сила.** — Ціна ....25 цнт.
Орлеанська дівчина. Історичне оповідане про французьку героїню Іванну д'Арк. Ціна ....20 цнт.
Опис рідного краю. Маленька географія України з малюнками і мапкою. — Ціна ....20 цнт.
Оповідане з військового житя і инші. — Ціна ....15 цнт.
Оповіданя Панталеймона Куліша. — Ціна ....15 цнт.
Оповіданя Олекси Стороженки. — Ціна ....15 цнт.
Ой не ходи Грицю, та на вечерниці. Народна драма зі співами в 5. діях М. Старицького. (В перерібці Александрова. — Ціна ....30 цнт.
I. Олекса Довбуш і карпатські опришки. — II. Цісар і Ігумен. Баляда. З німецького переклав Іван Франко. — Ціна ....10 цнт.
Ох! не люби двох! Оперетка в 3. діях. — Ціна ....25 цнт.
Починок. Написав Богдан Лепкий. — Ціна ....15 цнт.
Пригоди наймолодшого брата. — Ціна ....15 цнт.
Про полові справи. Др. Михайло Коса. Четверте змінене видане з образками. — Ціна ....30 цнт.
Про землю, сонце і звізди.—Ціна 40 цнт.
Повна збірка веселих віршів Степана Руданського. — Ціна ....55 цнт.
Пісні про Канаду і Австрію. Пригоди з житя еміґрантів, писані віршом. — Ціна ....40 цнт.
Про конець сьвіта. — Ціна ....15 цнт.
I. Порадник лікарський. II. Що Іван на тамтім сьвіті бачив. — Ціна ..20 цнт.
Порадник для женщин, що хочуть бути здоровими. — Ціна ....15 цнт.
Порадник для залюблених або як писати любовні листи. — Ціна ....35 цнт.
Провідник, практичний підручник до науки англійської мови без помочи учителя з доданем словара. — Ціна $1.50
Під прапором свободи. Вибір патріотичних декламацій. — Ціна ....30 цнт.
Пророцтва арабської цариці Михальді котру звано також Сабою. Зміст: 1. Про Сибіллі. 2. Про Сибіллю Михальду. 3. Про царя Соломона. 4. Тринайцять пророцтв Михальди. 5. Пророцтво Вернигори. 6. Инші пророцтва і перекази. — Ціна ....20 цнт.
Про Христофа Колюмба та відкрите Америки (2 ілюстрації). — Закон не спинить пиянства, тільки виховане. — Ріп Ван Вінкель (Вашінґтон Ірвінґ). — Дні нашої слави і недолі. — Ціна ....15 цнт.
Причта про садівника та инші оповіданя, гуморески і сатири—Ціна 40 ц.
Перший музичний альбом виданий в Америці. Містить в собі 25 найкрасших українських пісень під нотами на мішаний хор. — Ціна ....60 цнт.
Пісні еміґрантів. — Ціна ....10 цнт.
Припізнений московський пашпорт. — Ціна ....10 цнт.
Підручник школа нот до самоученя співу. Друге видане з доданєм многих гарних українських пісень. Ціна ....75 цнт.
Промови і декламації на весілях, хрестинах і забавах. — Ціна ....10 цнт.
I. Про Шевченкові твори. II. Оферма. — Ціна ....20 цнт.
Проти алькоголю. — Ціна ....20 цнт.
Річник „Свободи" з 1915 р.—Ціна 1.50
Руський штукар. 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть І. Забави фізичні і хемічні. Часть II. Штуки з картами. Часть III. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жартівливі. — Ціна ....50 цнт.
Рай і поступ. Написав проф. Михайло Драгоманов. Хто шукає відповідий на неясні релігійні питаня, той знайде в „Раю і поступі". — Ціна ....40 цнт.
Революція в Росії. — Ціна ....15 цнт.
Розбійник Кармелюк. Історичний роман в 6-ох частях. Незвичайно гарна повість написана великим українським письменником, драматурґом і поетом Михайлом Старицьким. Одна часть коштує 50 цнт. Всі шість разом коштують $2.25
Розмова Поляка з Русином. — Дуже веселий вірш, в котрім Русин висьміває польську пиху. — Ціна ..10 цнт.
Русько-англійський тлумач, з котрого можна дуже скоро навчитись англійської мови. Сторін 256, тверда оправа. — Ціна ....60 цнт.
Рицар і смерть. — Ціна ....5 цнт.
Різдвяна ніч (з 10 образками). — Ціна ....20 цнт.
Релігійні віруваня старинних народів. — Зміст: Релігія Єгиптян. Релігія Халдейців. Первісна релігія Індусів. Исповідники релігії Брама. Релігія Будди. Релігія Перзів. Релігія Жидів. Релігія Греків. Релігія Римлян. — Ціна 20 цт.
Росія й Україна. — Ціна ....15 цнт.
Розмова тверезого пияка Василя з горівкою. — Ціна ....10 цнт.
Свекруха. — Комедія в 3. діях. — Ціна ....25 цнт.
Сьмix і жарти. — Ціна ....20 цнт.
Словар чужих та не дуже зрозумілих слів. — Ціна ....30 цнт.
Страшна пімста. — Оповідане М. Гоголя з козацьких часів (з многими образками). — Ціна ....20 цнт.
Сорокаті штани і инші веселі оповіданя та вірші. — Ціна ....25 цнт.
Страйк. — Сценічний образ в трох діях з житя хліборобів в Галичині. (Штука для аматорських театрів). — Ціна ....20 цнт.
Серце не навчити і инші оповіданя. Написав Осип Юрій Федькович. — Ціна ....10 цнт.
Сьвітові байки в оповіданях Степана Руданського. — Ціна ....15 цнт.

Пишіть на адресу:

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Читайте „Свободу" і приєднуйте їй нових передплатників!

КОЖДИЙ ЧЛЕН У. НАР. СОЮЗА АБО ПЕРЕДПЛАТНИК „СВОБОДИ"
наколи пришле 10 адресів своїх знакомих, до котрих „Свобода" не приходить, а хотіли би „Свободу" читати, отримає ДАРОМ
ГАРНУ
КНИЖОЧКУ
Присилайте адреси до:
„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ „СВОБОДИ"?

КОЛИ ЩЕ СЕЇ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ ЇЇ СЕЙЧАС.

„СВОБОДА" є найбільшою зі всіх українських часописий в новім і старім краю.

„СВОБОДА" виходить три рази тижнево — у второк, четвер і суботу.

„СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві, популярно-наукові розвідки, оповіданя і фейлєтони.

„СВОБОДА" також подає найдокладнійші відомости з поля війни і з нашого рідного села та повіту.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ:	
НА ЦІЛИЙ РІК	$2.50
НА ПІВ РОКУ	$1.25
НА ЧОТИРИ МІСЯЦІ	$1.00
ПОЗА ГРАНИЦІ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ:	
НА ЦІЛИЙ РІК	$3.25
НА ПІВ РОКУ	$1.75
НА ЧВЕРТЬ РОКУ	$1.00

Звертаємо увагу, що на кредит нікому не висилає ся часописи.

Гроші належить висилати враз з замовленєм на почтовий або експресовий моні-ордер або в реджістрованім листі на адресу:

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

СМАЧНА СТРАВА — СЕ ПОЛОВИНА ЖИТЯ.

КОЖДА ЖІНКА, кожда дівчина і кожда кухарка чи кухар, які хотять, щоби вони були люблені чи то своєю родиною, чи то своїм паньством, нехай навчать ся смачно варити.

СМАЧНА ЇДА — СЕ РОЗКІШ. Се розрада серед теперішної дорожні. Уміти добре і смачно варити — значить ся бути ощадним, дбайливим о добро своєї родини.

Хто хоче навчити ся смачно варити, нехай купить собі сейчас книжку

УКРАЇНСЬКА КУХАРКА

В сій книжці найдете докладно і в приступний спосіб подані приписи як варити ріжні зупи, росоли, печи мяса, ріжні леґуміни, кейки, паї, тісточка, ріжні старокраєві баби, завиванці, торти, пудінґи і много-много инших присмак.

Книжка має поверх 200 сторін друку.

ЦІНА ЛИШЕ 75 ЦЕНТІВ.

Замовленя висилайте враз з грішми на адресу:
„SVOBODA",

Друкарня „Свободи"

виконує

СТАРАННО, ДЕШЕВО І НА ЧАС ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ,

як:

ТИКЕТИ, ПРОГРАМИ НА ПРЕДСТАВЛЕНЯ, БАЛІ І КОНЦЕРТИ.

НАГОЛОВКИ ДО ЛИСТІВ, КОВЕРТИ, ФОРМУЛЯРІ, КАРТИ КУПЕЦЬКІ І ВІЗИТОВІ.

КНИЖОЧКИ КОЛЄКТОРСЬКІ ДЛЯ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ.

СТАТУТИ, БРОШУРИ І БІЛЬШІ КНИЖКИ

Вп. Урядники Відділів У. Н. Союза повинні звертатись зі всякими друками до друкарні „Свободи".

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35

Замовленя і гроші посилайте до:

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Іван Спілка.

НА ЧУЖИНІ.

(Конець).

Нарешті, так о полудни, ми відшукали таки одно дерево з пчолами. Микола, привязавши до пояса ужевку, поліз в гору на дерево. Трохи не долізши до дірки, він спер ся на сук і кинув мені один конець ужевки, щоб я привязав ним улий. Я привязав і він витяг його до себе. Улий був обвязаний; тільки вічко було незакрите. Як він тяг в гору улий, я розкладав в середині дерева, в дуплі, огонь. Микола примостив улий так, що він був якраз вічком до дірки. Коли дим почав піднимати ся в гору в дуплі, пчоли заворушились і почали вилітати з дупла, та їм нікуди було летіти, як тільки через вічко в улий. Трохи згодом, коли пчоли притихли, Микола відставив улий від дірки, заткнув вічко листєм і спустив улий до долу.

— Ну, слава тобі Господи, прийдемо до дому не з порожними руками — казав Микола, злізши з дерева до долу.

— Хоч покищо один, то й то гаразд: з одного можна розвести велику пасіку, аби лише доглядати.

Так у нас побільшувало ся господарство.

VIII.

Трохи не що дня ходили ми в ліс, а через се знаходили щонебудь нове; так ми знайшли дику цибулю і дику картофлю. Цибулинки і картофлинки були невеличкі; картофля була завбільшки за горобяче яєчко. Протеж ми викопали кілька кущів картофлі і цибулі і принесли до дому. Тут посадили їх біля хати на скопаній землі. Опісля пересаджуючи кілька разів картофлю й цибулю, ми діждались таки геть більших, ніж були дикі.

В лісі нераз трафляло ся нам яке нещастє, але шкоди великої нам не було. Тільки один випадок був такий, що ми з Петром трохи не пропали. Се було так. Пійшли ми раз шукати з Петром моху задля постелі. Там, бачите, в лісі росте на дубках такий мох, що його можна насипати в подушки замісць пуху та піря. Взяли з собою й мішки задля моху. Пійшли ми, як і завсіди, з рушницями і з добрим припасом пороху і куль. Далеко зайшли від дому, бо тут з краю не було сих дубків. Знайшли мох, полізли на дубки і почали той мох здирати. Дубки, на котрих ми збирали мох, росли близко один біля другого, так що можна було тихо балакати.

— Тату, що-то воно таке? — спитав Петро.

— Де?

— А вон праворуч біля куща якийсь сіренький зьвірок.

Я подивив ся в низ і побачив там трохи більшого від кітки зьвірка. Шерсть на нім була сіра, коротенька, пика з довгими вусами й остра, мов у щура, невеликі уха сторчали, а хвіст дуже довгий; зовсім щур, тільки дуже великий.

— Се міхоноша, — відказав я з тиха Петрови. Він дивив ся на неї.

Вона спинилась біля куща, де висіло схоже на панчоху птиче гніздо. Тільки що вона спинила ся, як з поза шкіри на животі почали виплигувати один за другим маленькі зьвірки, схожі на стару міхоношу: се були її діти. Вони зачали були з нею грати ся, але вона вдарила лапою одно і друге, і вони покинули її, а заходились поміж собою борикати ся. Сама-ж стара поглядала на гніздо, що було повне яєць. Вона спробувала була лізти на кущ, алеж гилька почала гнути ся і тріщати і міхоноша злізла геть до долу. Потім вона знов подивила ся в гору і побачила гильку з дуба що тут поруч ріс; та гилька простягала ся якраз над кущем. Митю скочила вона по дубку на гильку і почала саме над гніздом обкручувати свій хвіст навкруги гильки. Обкрутивши його кілька разів, вона повисла пикою в низ і думала досягати гнізда. Та ні, як вона не пнялась, як не простягала свої передні лапи, ніяк не могла досягти. Дуже сердита злізла вона з дерева; злими очима поглядала вона на дітий. Вона ще раз поглянула на гніздо і почала кидати діти в свій шкіряний на животі мішок. Ось вона вкинула одного, далі другого і стала.

Швидко скочив я з дерева і в одну хвилину був біля неї. Вона простягла ся, мов би мертва, а її діти, яких не встигла вкинути в свій мішок, поховали ся по кущах. Я зробив з мотузка петлю, накинув їй на шию і зашморгнув. Тепер вона побачила, що її хитрощі не пособили і почала була прикати і плигати, мов кітка. Але після того, як я кілька разів сіпнув за шнурок, міхоноша притихла.

— Треба її привязати, а як будемо йти до дому, то її возьмемо, — казав я Петрови, привязуючи міхоношу до дуба.

— Ото зрадіє Василь, як побачить! — додав Петро.

Він вже був долі і роздивляв ся на міхоношу.

— Здалека так здаєть ся, що у неї кільканайцять очий, ух і голов.

— Еге, дивний зьвірок.

Привязавши міхоношу, ми знов полізли на дубки здирати мох. А як з сих поздирали, наклали долі купу і полізли на инші. Ті дубки, на котрі ми тепер влізли, росли якраз побіч прогалини. Минуло мабуть з годину, як в кущах щось затріщало і захрюкало так наче свиня. Справді через яку хвилину на прогалину вийшла свиня з поросятами. Се була дика свиня, чи як звуть їх — пекарі. Пекарі пасла ся на прогалині. Вона трохи тільки відріжняла ся від свійської свині: у неї були уха короткі, хвоста майже не було, алеж клеваки довгі, так що з рота висовувались. Я хотів був убити пекарі, щоб поросят половити, вже і рушницю зняв з плеча, та спинив ся. На супротивнім кінци від свині я побачив високого завбільшки теляти, рудого зьвіра. Голова його була схожа на котячу. Я відразу спізнав хижого яґуара. Він не йшов, а просто повз на животі, мов кітка до дерева. Потім митю скочив на дерево, а відтіля плигнув на свиню. Пекарі заквичала, а яґуар впив ся зубами її за шию. Страшенно, алеж недовго квичала свиня; яґуар задушив її. Він хотів вже кинути її собі на спину і подати ся відсіля геть, як з кущів вискочило з дванайцятеро штук свиний. Не встиг він кинути свиню, щоб тікати, а свині зробили вже із себе навкруги нього коло. Яґуар кинув ся на одну і сіпнув її зубами, але й пекарі пригостили його своїми клеваками так, що він мусів подати ся назад в середину кола. Та й зіставати ся йому посеред живого кола не можна було: живцем розірвуть на шматки. Яґуар присів і напняв ся; видко було, що він зібрав свої сили і плигнув; думав перескочити через коло. Та свині не дали йому втекти і ще дужше розлютувались: яґуар закровавив ся. Що далі коло робилось меньше, тіснійше, бо свині наближались одна до другої; з кождою хвилиною вони лютійшали. Здавалось, от-от кинуть ся всі відразу і рознесуть його на клаптики. Отже ні: коло зробилось меньше, вузше, а острі клеваки і хрюкане надали яґуарови сили так, що він перескочив через пекарі і летів до мого дерева. Мов блискавка проскочив він в мене перед очима, і не встиг я опамятати ся, а він вже на тімсамім дубі, де і я був, тільки сяжнів на два висше від мене. В ту хвилину, коли він скочив на дерево, в мене все похололо; я не знаю, як удержав в руці рушницю. Трохи згодом я опамятав ся і зрозумів, що яґуарови тепер не до мене. Свині всі теж кинули ся до дубка. Вони квичали, здирали клеваками кору, инші навіть гризли її. Яґуар все те бачив і поглядав злими очима і на свиний і на мене. Я зрозумів, що як тільки свині розійдуть ся, тоді мені від смерти не втекти. А свині не будуть же тут стояти хто зна поки й доки. Через се я націлив ся на яґуара і стрільнув просто йому в серце. Відразу загурчав він в низ, кров бризнула мені на обличе. Свині, як одна, кинулись до нього; не перейшло і пів години, а з яґуара зістали ся самі тільки невеликі клапті.

— Ну, слава Богу, — сказав я з тиха, — тепер мені не страшно, а свині зараз розійдуть ся і тоді можна буде злізти з дерева.

Петро ще й досі був, мов крейда, білий, так перелякав ся за мене.

Алеж свині і не думали іти геть. Яґуара розірвали і знов почали рити біля коріня землю і гризти кору. „Чогож їм треба?" думав я. „Адже нема вже иншого ворога! Незжеж вони ще не вдоволились?" Їм хоч не видко було мене, протеж вони знали по гуку від рушниці, що хтось ще є на дереві. До того ще чули мою розмову з Петром, хоч я і тихо балакав; але дикий зьвір чутнійший ніж свійська животина.

„Що робити?" думав я. Вже і часу чимало пройшло, а пекарі не йшли геть. Думав я, думав і надумав стріляти в свиний.

— Давай стрілимо разів по два в пекарі, чи не повтікають вони відсіля.

У Петра теж була рушниця і теж йому легко можна було стріляти в пекарі, бо вони недалеко були від нього. Почали ми стріляти: чотирма кулями поранили двоє свиний, котрі тамечкиж упали. Осталі пекарі кинулись до поранених, обнюхали їх і знов до дерева; ще з дужшою лютостию почали вони гризти кору і довбати її своїми острими клеваками; у инших аж піна з рота падала. Пекарі ані трошки не злякались, а ще дужше розлютувались. Тепер я вже думав, що не треба було стріляти, може-б пекарі швидше подали ся геть. Ну, та того вже не вернеш, що зробив. Тепер треба вже мовчати; може вони до вечера ще й подадуть ся. А як не покинуть нас? Що тоді? Тоді доведеть ся ночувати на дереві. А дома будуть турбувати ся, та ще може і пійдуть відшукувати. А тут наскочать на свиний і свині їх в одну хвилину розірвуть на клапті. А може наші не пійдуть, а свині у вечер розійдуть ся, то хоч і пізно, а дома будемо, бо я добре знаю сі місця. Ось і сонце вже закотило ся кудись за ліс, почало вечеріти. Свині притихшали; видко було, що їх злість геть поменьшала; вони тепер не гризли кори і не рили землі. Ось-ось незабавом вони пійдуть, думалось мені, бо вже темніло. І справді люте хрюкане зовсім затихло, — свині подали ся геть.

— Ну, ще трохи пересидимо, — прошепотів я Петрови, — а відтак злїземо.

З пів години сиділи ми ще на деревах, потім позлізали, прислухались — нічого не чути, ні хрюканя, ні тріску, значить пекарі подались. Тоді ми поскладали в мішки мох, що назбирали і пійшли до дому. Ішли ми, обережно ступаючи, і що хвилини прислухувались, чи не чути пекарі.

До дому ми прийшли вже пізно; наші дуже за нами турбувались; не знали, що нас забарило і не знали навіть, що робити: чи йти відшукувати, чи підождати. Ми розповіли їм усе, що нас спіткало.

XI.

Так то ішло наше житє день за днем. В хазяйстві що не день, що не тиждень, то все прибувало. Чи ростину яку корисну відшукаємо, чи животину яку спіймаємо. Ланюків, що спіймали живцем, ми вже запрягали до воза й возили з ліса дрова, бирки, з яких вилущували оріхи задля хліба. Ланюки звиклі до нас і не лякались. Опісля ми спіймали живцем ланю: задля сього ми викопали глибоку яму, куди вона й упала. Через рік після сього у нас було вже маленьке ляченя; се вже було зовсім свійське. Пчіл у нас на другий рік було вже шість колодок, бо ми ще одного роя спіймали, а сі дали кождий по два. В хазяйстві у нас не тільки скотина була, а й птиця; ми якось спіймали трох диких індиків і з сих розплодили чималий табун. Але з одежею було труднійше; правда, на зиму у нас були кожухи, пошиті з ріжних зьвірячих шкір, а на літо тільки та одежа, що привезли з собою, алеж вона зносилась і дерлась... Опісля ми знайшли таку ростину, що з її волокон, як з лену, можна було ткати полотно і шити сорочки, то що. Обуву шили зі шкір зьвірів, як ось ланя, то що.

* * *

Минуло кілька років. Петро і Василь повиростали, зробили ся парубками. Прийшов такий час, що треба було женитись. Обидва вони умовили ся їхати в свою землю, на Україну, тут і оженитись і вернути ся з жінками знов сюди, бо вони добре знали, що ніде красше не жити-меть ся, як тут. А як що зголять ся які товариші, то і їх взяти з собою. А щоб не заблудити, з ними пійде Микола.

Так і зробили. З собою вони повезли на продаж богато бобрових і инших дорогих шкір. Микола по кількох місяцях вернув ся до дому; він привіз з собою усяких припасів та пшениці в зерні, щоби посіяти.

— Тепер і ми будемо їсти пшеничний хліб — казав він нам.

Він розповів нам усе чисто про наші діти, як він випровадив їх, і навіть бачив, як вони сіли на парохід і поїхали.

* * *

Збігло ще кілька років і ми з Ґалею втішались уже своїми внуками та внучками. Наші сини поженились і вернули ся, як і казали, до нас з своїми жінками. Крім них приїхало ще дві сімї. І зажили ми гуртом.

TO EMPLOYERS OF THOSE OF FOREIGN, BIRTH:

This page advertisement will appear in 442 American newspapers printed in foreign languages in the United States which have offered free advertising space in their columns to the Government for the duration of the war to advertise United States Government Liberty Bonds.

Approved and endorsed by
LIBERTY LOAN COMMITTEE
120 Broadway, New York

До Американців чужинецького походженя.

Співгорожани:

Ми є Американцями з власної волі.

Наші традиції, наші інституції і наше правительство є сьвяті для нас.

Свободі, котрою ми покористуємо ся, грозить ворог.

Ми можемо помогти, щоби не допустити до сього, купуючи бонди **ПОЗИЧКИ СВОБОДИ.**

Ваше особисте безпеченство і безпеченство ваших будучих поколїнь, честь вашої держави і цїлого людства взагалї зависить від успіхів **ПОЗИЧКИ СВОБОДИ**, яку випустило **ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.**

Купуючи такий бонд, ви стаєте співвластителем Злучених Держав.

Сї бонди є обезпечені:-

I. 110-мілїоновим населенєм, вибираючим правительство Злучених Держав, і всїм тим, чим володіє сей нарід яко нація.

II. Се є капітал, безпечний, яким спекулювати не мож.

III. Вони є облїґаціями Злучених Держав, найсильнїйшої, найбогатшої і найзасібнїйшої держави в сьвіті; вони є гіпотекою на всїх їх маєтках.

IV. Кождий бонд має тусаму силу і вартість, що гроші Злучених Держав.

V. В дїйсности Позичка Свободи є навіть лїпша нїж гроші Злучених Держав, бо вони дають вам 4% доходу, підчас коли звичайнї гроші не дають вам нїчого.

VI. Коли ви самі не можете бороти ся, то нехай ваші гроші воюють.

VII. Кождий доляр, за який ви купуєте бонди, поможе з успіхом покінчити війну.

Ви можете підписати ся через ваш банк, через вашу орґанїзацію, через церковну громаду або через вашого працьодавця, де би ви не працювали, платячи гроші згори або ратами. $1.00 ви платите тижнево за 50-доляровий бонд; навіть найбіднїйший робітник може се зробити. Кождий, хто заробляє і має гроші, може підписати ся зараз. Чим більше число підписок, тим скорше скінчить ся війна, а се дасть сьвітови доказ, що ми всї стоїмо при президентї і правительстві. Ми всї повиннї сповняти свої обовязки — хто в окопах, хто у фабриках і майнах, а хто спомагаючи наше правительство. А ви найлїпше можете служити, купуючи **ПОЗИЧКУ СВОБОДИ.**

Наші кревні за морем, котрих доми спустошені, котрих інституції знищені і котрих зруйнував нелюдський напад могучої автократії сьвіта, стали ся жертвами нашого спільного ворога. Сї мущини і женщини звертають ся тепер до Злучених Держав Америки о свободу й оборону і визволенє тих держав, які є нинї **НАШИМИ СОЮЗНИКАМИ.**

Всїм національностям Европи грозить небезпека зі сторони дикої автократії — від нашого ворога.

Ми, низше підписані, знаємо, яка нещасна доля стрінула наших кревних за морем зі сторони ворога, якого тепер Злучені Держави поборюють, і тому ми звертаємо ся до вас з прозьбою підписати ся після вашої можности на

The United States Liberty Bonds.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGES NEWSPAPERS, Inc.

LOUIS N. HAMMERLING, President

D. F. MOMAND, Vice-President

THE AMERICAN NEWSPAPERS PRINTED IN FOREIGN LANGUAGES WHICH HAVE GIVEN SPACE TO THE GOVERNMENT ARE AS FOLLOWS:

Albanian	1	Hungarian	19	Serbian	6
Armenian	5	Italian	102	Slovak	6
Bohemian	39	Japanese	6	Slovenic	8
Bulgarian	2	Jewish	27	Spanish	19
Chinese	5	Lithuanian	6	Swedish	35
Croatian	12	Norwegian	26	Syriac	1
Finish	6	Polish	38	Syrian	8
Flemish	2	Portuguese	5	Ukrainian	6
French	17	Roumanian	5	Wendish	1
Greek	8	Russian	9		
Hollandish	12			Total	442

DIRECTORS:

C. Edmond Belisle, Publisher, L'Opinin Publique, French Daily, Worcester, Mass.
J. E. Bernier, Proprietor, L'Avenir National, French Daily, Manchester, N. H.
G. Boberg, Manager, Svenska Tribunen-Nyheter, Swedish Weekly, Chicago, Ill.
L. C. Frank, Publisher, New Yorske Liste, Bohemian Daily, New York.
Israel Friedkin, Publisher, Jewish Morning Journal, New York.
V. A. Geringer, Manager, Svornost, Bohemian Daily, Chicago, Ill.
Jacob Ginsburg, President, Jewish World, Daily, Philadelphia, Pa.
E. M. Grella, Publisher, Giornale Italiano, Italian Daily, New York.
Charles K. Johansen, Publisher, Nordstjernan, Swedish Semi-weekly, New York.
P. S. Lambros, Proprietor, Greek Star, Weekly, Chicago, Ill.
N. A. Mokarzel, Publisher, Al-Hoda, Arabic Daily, New York.
Dr. D. Moldovan, President, Romanul, Roumanian Daily, Cleveland, Ohio.
C. D. Nardi, Manager, Opinione, Italian Daily, Philadelphia, Pa.
C. L. Orbach, Publisher, Slovak v Amerike, Slovak Daily, New York.
John R. Palandech, Publisher, United Servian, Servian Weekly, Chicago, Ill.
Michael Pasvolsky, Publisher, Russkoye Slovo, Russian Daily, New York.
Frank Ruszkiewicz, Publisher, Dziennik Dla Wszystkich, Polish Daily, Buffalo, N. Y.
Vladimir Spatny, Manager, Denni Hlasatel, Bohemian Daily, Chicago, Ill.
Frank J. Svoboda, Publisher, American, Bohemian Daily, Cleveland, Ohio.
Swan J. Turnblad, Publisher, Svenska Amerikanska Posten, Swedish Weekly, Minneapolis, Minn.
D. J. Vlasto, Publisher, Atlantis, Greek Daily, New York.
Leon F. Wazeter, Publisher, Tygodnik Polski, Polish Weekly, New York.